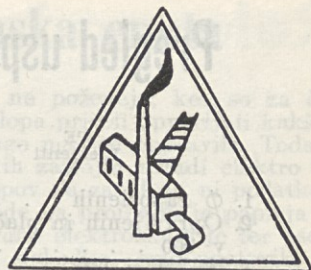

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA IN PAPIRNIC KOLIČEVO

Na Količevem so praznovali

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — V juliju mesecu smo v podjetju praznovali 40. obletnico ustanovitve tovarne in 30. obletnico uspele stavke. Na to proslavo so bili poleg članov kolektiva povabljeni vsi delavci, ki so leta 1935 stavkali in niso več zaposleni v naši tovarni. Vabilu na proslavo so se odzvali skoraj vsi povabljeni. Srečanje starih znancev in prijateljev je bilo prisrčno. Povsod prisrčen stisk rok in živahen pogovor med znanci, ki se niso videli že leta in leta.

Sama proslava je uspela v zadovoljstvo vseh navzočih. Pozdravni govor je imel predsednik sindikalne podružnice Ernest Seilnacht, o pomenu obletnic pa je govoril udeleženec stavke tovarš Jakob Zanoškar. Podrobno je opisal razvoj delavskega gibanja do leta 1935, oz. do osvoboditve in med drugim dejal:

Količevsko delavstvo dolgo po ustanovitvi tovarne ni bilo organizirano v nobeni delavski organizaciji. Šele v avgustu leta 1935 so se papirničarji organizirali v Jugoslovanski strokovni zvezi, za voditelja pa so izbrali kopinostrugarja Franceta Bukovca. Po sklepu vodstva komunistične partije, za katero ga je okoli leta 1950 pridobil Fran Leskovšek-Luka, se je zaposlil na Količevem in vstopil v Jugoslovansko strokovno zvezo. Dva dni po izvolitvi je bil 25-letni Bukovec odpuščen z dela. Delavci so proti taki od-

ločitvi takratnega vodstva podjetja protestirali tako, da so pričeli 19. avgusta 1935 stavkati. Podjetje so predložili štiri zahteve:

1. Bukovca morajo ponovno sprejeti v službo,
2. Glavni krivec, avstrijski direktor Wultsch mora takoj zapustiti tovarno,
3. Delavstvu se mora priznati svoboda organiziranja,
4. Zaradi tega spora ne sme podjetje izvajati nobenih represalij.

Ko je bilo podjetje končno prisiljeno, da je vse delavske zahteve

VEVČE, SEPTEMBRA — Tudi v letošnjem letu bodo člani kolektiva organizirano obiskovali vsa tri osrednja gledališča v Ljubljani. Prijavilo se je več kot 100 interesentov, ki bodo dobili abonmajske karte za obisk opernega, dramskega in mestnega gledališča.

K predstavam bo vozil tovarniški avtobus, za kar bodo obiskovalci gledališč plačali vožnjo po odobreni ceni. Prispevek za prevoz bo odvisen od kvalitete abonmajske karte, k čemur bodo prispevali vsi obiskovalci gledališč ne glede na to ali bodo avtobusne prevoze izrabljali ali ne. V obratu Medvode pa so sklenili, da bo Mestno gledališče iz Ljubljane s svojimi gostovanji izvajalo Medvodčanom svoj abonmajski program.

sprejelo, je po osmih tednih dne 14. oktobra 1935 stavka prenehala.

Ta uspeh je delavske vrste še bolj strnil. Pri tem je imel vidno vlogo prav Bukovec, ki je bil nato več let delavski zaupnik in odbornik strokovne organizacije.

Kot že rečeno, je proslava zelo uspela. Sam program je bil zelo pester. Sodelovala je domžalska godba na pihala, peli so bratje Pirnat, pester spored pa so pozivili z nastopi folklorne skupine iz Količevega. Duplice in Ljubljane. Po končanem slavnostnem delu je bila prosta zabava. Vsi navzoči delavci in povabljeni so bili pogoščeni v strani podjetja. Za mizami so sedeli razigrane volje, nazdravljali drug drugemu in pridno plesali pozno v noč ob zvokih valčka in polke.

O pomenu stavke je govoril Jakob Zanoškar

Energetika - samostojna ekonomska enota

VEVČE, AVGUSTA — Ne bomo na dolgo in široko utemeljevali pomena neposredne stimulacije proizvajalcev. Zato smo v PE Vevče uvedli z julijem samostojno formiranje in delitev osebnih dohodkov v energetske oddelke in sicer v kotlarni, kalorični centrali, HC Fužine, Centralnem stikališču z upravo energije. Formiranje je enotno za vse navedene energetske oddelke. Predvidevamo, da bo poizkusni obračun trajal do konca tega leta. Izračuni so bili opravljeni tudi za razdobje februar-junij 1965.

Razlogi, zaradi katerih smo se odločili za ta korak, so naslednji:

1. Želja zaposlenih v energiji po samostojnem obračunu.
2. Proizvodnja energije je v podjetju sicer pomožna dejavnost, toda najvažnejša, kajti »brez dimnika ni tovarne«.
3. Na podlagi registriranih naprav in dolgoletnih beleženih izkušenj so podana objektivna merila in osnove. Efekti so merljivi.

4. Vse večji interes za čim večje izkoriščanje domačih energetskih virov tako s stališča splošne preskrbe (primanjkljaj v električni energiji) kot tudi glede na višjo ceno nabavljene električne energije.

5. Visok strokovni nivo zaposlenih v energiji in smisel za izboljšave.

Dokler bo trajal poskusni obračun, verjetno do l. 1966, bodo obračunani in izplačani le pozitivni rezultati, po l. 1966 pa bodo obračunani tudi negativni.

Na sestanku z vodji energetskih oddelkov dne 16. VII. 1965 smo podrobno razložili predloženi sistem formiranja mase osebnih dohodkov za celotno »energijo«. Bistvenih pripomb ni bilo, sicer pa je zanje še čas.

Preden smo se odločili za osnove, smo skušali najti med večjimi tovarnami takšno, ki ima podobne energetske razmere kot pri nas in kjer ti oddelki samostojno formirajo osebni dohodek. Ker takšnega primera nismo našli, smo pač sami določili osnove, ki pa verjetno še niso najboljše. Zato tudi pričakujemo

dobronamerne strokovne pripombe.

Osnove za formiranje mase OD »Energije« so:

1. Papir — enota proizvoda;
2. Nagrajevanje od znižanja planske lastne cene PE Vevče;
3. Nagrajevanje, odvisno od izpadov na energetskih virih;
4. Nagrajevanje, odvisno od izpadov proizvodnje na papirnih strojih zaradi električne energije.

ad 1.

Iz cenika enote proizvoda »ostalih« smo izločili ustrezni del za »energijo« in sicer 85 din neto za ljudsko mro PS. To je glavni naslov formiranja mase osebnih dohodkov. Kljub temu, da govorimo o energiji, ne smemo pozabiti, da smo papirnica in ne toplarna ali elektrarna.

ad 2.

Rezultat znižanja planske lastne cene PE Vevče formiramo in delimo na isti način kot doslej. Del znižanja, namenjen za OD, je enakomerno razdeljen na ce- (Nadaljevanje na 3. str.)

Količevo — Poslovna zgradba pred dograditvijo

Nastop folklorne skupine s Količevega

Udeleženci stavke leta 1935

Pregled uspehov in neuspehov v I. polletju 1965 Združenih papirnic Ljubljana

PE Elementi	Medvode I. polletje			Vevče I. polletje			Podjetje I. polletje		
	1965	1964	I	1965	1964	I	1965	1964	I
1. ϕ zaposlenih	304	304	100	995	937	106	1.299	1.241	104,6
2. Opravljenih in plačanih ur v 000	311	329	101	1.077	1.055	102	1.408	1.384	101,7
3. Nadur v 000	12	11	109	55	64	86	67	75	89,3
4. Stopnja fluktuacije	0,81	1,95	42	0,84	1,32	63	0,85	1,48	56
5. Celuloza ton	8.033	7.771	103,4	—	—	—	8.033	7.771	103,4
6. Lesovina ton	—	—	—	2.119	2.259	93,8	2.119	2.259	93,8
7. Papir ton	—	—	—	16.040	15.859	101,1	16.040	15.859	101,1
8. Pinotam ton	751	789	95,2	—	—	—	751	789	95,2
9. Fizični obseg realizirane proizvodnje po stalnih LC v 10 ⁶	892 ⁷	872 ²	102	3.007 ¹	2843 ⁹	105,7	3.899 ⁸	3.716 ¹	104,9
10. Stopnja izkoriščenja osnov. proizvodnih kapacitet . . .	90,4	89,9	100,5	87,5	87,8	99,6	88,9	88,9	100
11. Zastoji skupni:	1.291	1.375	94	1.828	1.748	105	3.119	3.123	100
brez praznikov, načrtni . . .	960	960	100	1.223	1.028	119	2.183	1.988	109,8
nenačrtni	331	415	80	605	720	84	936	1.135	82,5
12. Odpadna snov %	2,6	3,9	67	—	—	—	—	—	—
13. Izmet %	—	—	—	7	6,7	104	—	—	—
14. Menjav na PS	—	—	—	367	482	76	—	—	—
15. ϕ hitrost PS m/min	—	—	—	97,5	97,0	101	—	—	—
16. ϕ širine cm	—	—	—	240,9	237,6	101	—	—	—
17. ϕ gr/m ²	—	—	—	79,9	81,0	99	—	—	—
V.—VI. II. poll. 1964									
18. Čistoča belj. cel. velike . .	9	4	11	—	—	—	—	—	—
Čistoča belj. cel. male . . .	35	10	43	—	—	—	—	—	—
19. kg cel/h kuhanja	512	495	—	—	—	—	—	—	—
20. Proizv. elektroenergije . .	784	739	106	8.200	5.901	139	8.984	6.640	135
HE Mwh	784	739	106	6.120	4.393	139	6.904	5.132	135
TE Mwh	—	—	—	2.080	1.508	138	2.080	1.508	138
LETA 1962									
21. Odpadne vode % vlaknin . .	—	—	—	1,08	1,59	—	—	—	—
% kaolina	—	—	—	12,67	19,55	—	—	—	—
22. Izvoz ton	—	—	—	4.016	3.640	—	4.016	3.640	110
v \$ 000	—	—	—	882,2	740,8	—	882,2	740,8	119

Pojasnilo k tabeli:

ad 1.

Poprečno število zaposlenih je izračunano na osnovi staleža zadnjega v mesecih, brez zaposlenih v obratu družbene prehrane in v počitniškem domu. Porast staleža je predvsem posledica uvedbe štiriizmenskega dela ob prehodu na 42-urni delovni teden, posledica izmenskega dela tudi v čistilnici lesa PE Vevče in v ročni dodelavi. Poleg tega so sedaj zajete v stalež tudi osebe (3), ki so imele lani sklenjeno začasno delovno razmerje z delovno organizacijo.

ad 2.

V navedenih seštevkih ur so upoštevane tudi ure, ki bremene izobraževanje. Število ur narašča manj kot število zaposlenih, kar potrjuje, da so bili na novo zaposleni potrebni predvsem zaradi četrtne izmene, ker je podjetje že pred prehodom na skrajšan delovni čas obratovalo tudi ob nedeljah.

ad 3.

Število nadur upada, kar je posledica boljše organizacije dela pri vzdrževanju, v ročni dodelavi in tudi drugod.

ad 4.

Stopnja fluktuacije še vedno pada kot posledica vse bolj urejenih notranjih razmerij kot tudi zaradi splošne gospodarske organizacije. V I. poll. 1964 je odšlo iz podjetja 112 oseb, v I. poll. 1965 pa 65 oseb. Na novo pa je pismeno v letošnjem polletju iskalo zaposlitve v PE Vevče ca. 120 oseb.

* *

Navedli bomo še podatke o izkoriščanju delovnega časa, oziroma o izgubljenem delovnem času v PE Vevče:

Izgubljen delovni čas v urah
(Upoštevani so tudi obrati družbene prehrane):

Vzroki	I. poll. 1964	I. poll. 1965	Indeks 100
Bolezni	43.096	53.118	123,3
Redni letni dopust	38.657	44.294	114,6
Izredni plač. dopust	3.823	5.914	154,7
Izredni nepl. dopust	2.113	1.991	94,2
Opr. plač. izostanki	1.612	1.111	68,9
Opr. nepl. izostanki	422	455	108
Neoprav. izostanek	1.695	1.344	79,3
Orožne vaje	452	724	160,2
Porodniški dopusti	10.624	8.351	78,6
Zapor	—	42	—
Državni prazniki	27.389	34.300	125,2
Skupaj izgub	129.863	151.644	116,8
Možno rednih ur	1.093.981	1.160.721	106,1
Nadur	66.169	57.566	87,3
Skupaj	1.159.981	1.218.487	105,0
Nesreč pri delu	59 primerov	58 primerov	98
Bolezni za nesreče pri delu (dni)	5.041	7.767	154,1

Število nesreč je praktično isto, toda letos so bile hujše. Navedeni pregled bo zahteval globljih analiz in razgovorov z vodstvenimi delavci in zlasti posvetovanje z zdravnikom. Presečna namreč porast bolezni po uvedbi 42-urnika. Treba bo po-

gledati, v katerih oddelkih je zdravstveno stanje toliko slabše ter zadevo potem naprej raziskovati.

Pregled izgubljenega delovnega časa za PE Medvode pa je naslednji:

Vzroki	I. poll. 1964	I. poll. 1965	Indeks 100
Redni letni dopust	17.355	18.114	104
Orož. vaje in predv.	243	128	52
Izreden plač. dopust	1.741	723	41
Izreden nepl. dopust	264	8.115	273
Bolezni	16.902	12.717	75
Neopravičeni izost.	654	268	41
Skupaj	37.164	32.251	87
Stalež v urah	311.383	325.591	104,6
Nadure	11.525	12.215	106
Skupaj	322.908	337.806	104,6

V PE Medvode je položaj boljši. Delež izgubljenega delovnega časa je nižji in to največ pri bolezninah.

* *

ad 5.

Celuloze smo letos proizvedli 262 ton več kot v istem razdobju lani, predvsem več beljene celuloze, medtem ko smo proizvajali občutno manj I, II in III, beljivo pa smo popolnoma opustili. Povečanje proizvodnje je posledica zmanjševanja odpadne snovi in s tem boljše izkoriščanja lesa, zmanjšanja zastojev oziroma boljše izkoriščanja kuhaličnikov ter skrajšanja časa kuhanja. Zaradi skrajšanja časa kuhanja je celuloza bolj trda, kar pa ni vedno zaželeno. Čistoča celuloze se je v maju zelo zboljšala. Po montaži centriklinarijev v belilnici se je tako izboljšala, da bi bila celuloza lahko primerna za izdelavo izvoznih papirjev. Toda na to čisto celulozo pa pride med transportom tj. pri nakladanju in razkladanju spet toliko smeti in umazanije, da za eksportne namene spet ni ustrezna. Treba bo čimprej organizirati nakladanje, transportiranje in razkladanje te celuloze na palete ali na kratko, uvesti paletiziranje celuloze, kar pomeni poleg transporta tudi skladiščenje.

ad 6.

Proizvodnja lesovine še vedno pada, kljub manjšim zastojem. Letos smo proizvedli 140 ton manj kot preteklo leto. To je predvsem posledica zahtev po boljši kvaliteti, kajti lesovina gre preko papirjev v izvoz. Nadalje je bila proizvodnja nižja zaradi okvare na rafinernem kamnu, zaradi pomanjkanja lesa in zelo malo tudi zaradi pomanjkanja elektroenergije.

ad 7.

Proizvodnja papirja je višja za 181 ton in sicer predvsem zaradi bolj smotrne proizvodnje programa na papirnih strojih, večje širine in večje hitrosti Udeležba izvoza je višja od 23 na 25 %. To pa ima za posledico tudi večji izmet, zlasti pri kulerjih.

ad 8.

Proizvodnja pinotana je nižja za 38 ton in to zlasti suhe kvalitete. Ta oddelek je imel letos precej okvar na že zelo zasta-

relih strojnih napravah. Na proizvodnjo pinotana vpliva negativno tudi trše kuhanje celuloze.

ad 9.

Fizični obseg realizirane proizvodnje, izražen s stalnimi lastnimi cenami je porasel v večji meri kot obseg po tonaži. To je zlasti posledica sprememb v asortimentu in sicer:

	B. lesni	Sr. fini
I. polletje 1964	60	40
I. polletje 1965	68	32
	Be- ljena cel.	Nebe- ljena cel.
I. polletje 1964	86	14
I. polletje 1965	92	8

ad 10.

Stopnja izkoriščanja osnovnih proizvodnih kapacitet, tj. štirih papirnih strojev in štirih kuhaličnikov, se ni bistveno spremenila. V PE Vevče se je povečalo število ur za tedenske reparature in sicer za 188 na I. poll. 1964. Sicer pa tečejo vsi naši stroji neprekinjeno, torej noč in dan. V PE Medvode pa se je stopnja izkoriščanja povečala za 0,5 % zaradi nižjih zastojev. Zlasti so se znižali v letošnjem letu zastoji zaradi pomanjkanja električne energije.

ad 11.

Navedeni zastoji ne upoštevajo državnih praznikov. Zastoji so na Vevčah porasli za ca. 80 ur. Dvignili so se predvsem zastoji zaradi rednih tedenskih reparatur, kar kaže na veliko izstrojenost naših strojev. Zelo pa se je spremenila struktura zastojev. Od skupnih zastojev je bilo v I. poll. 1964 64 %, letos pa 70 % načrtnih zastojev, tj. reparatur in remontov. Načrtnih rečemo zato, ker so predvideni in tudi pripravljeni. Ure zastojev zaradi menjave klobučevin in sit so zelo padle in sicer od 310 ur v I. poll. 1964 na 223 v letošnjem prvem semestru. Zaskrbljeni pa smo lahko zaradi občutnega porasta pri nekaterih drugih vzrokih zastojev in sicer: pogon in zaustavljanje od 28 na 37 ur, čiščenje od 51 na 70 ur in nove izdelave od 5 na 10 ur. Na vse te tri vrste zastojev oziroma največ na zadnji dve vrsti pa vpliva zelo močno proizvodni program. Ugodno pa je ugotoviti, da so se znižali zastoji zaradi pomanjkanja energije, pa-re in vode od 110 ur na 55 ur.

ad 12.

Zastoji v PE Medvode so se zelo znižali in sicer za ca. 84 ur. Popolnoma so odpadli zastoji zaradi pomanjkanja energije.

ad 13.

Veliko nižji % odpadne snovi je posledica njene ponovne separacije. To pomeni, da smo še nadalje znižali porabo lesa na tono celuloze in istočasno povečali proizvodnjo čiste celuloze.

ad 14.

Lansko leto in tudi v I. tromesečju 1965 smo ugotavljali padanje izmeta bodisi kot posledico nagrajevanja od prekomernega izmeta bodisi kot posledico bolj kvalitetnega dela. Danes pa smo ugotovili porast izmeta. To pojasnjujemo z manj kvalitetnim delom, z večjo udeležbo eksportnih kulerjev, kjer je veliko pretokov barv... in tudi z delovanjem oddelka tekoče kontrole.

ad 15.

Število menjav vnosa in barv pada. Vendar je tu še veliko neizkoriščenih možnosti, kar opozarja na veliko potrebo po programskem centru, ki bo moral upoštevati tako zmogljivost papirnih strojev kot tudi drugih dodelavnih oddelkov. Porast zastojev zaradi »čiščenja« na PS II za 21 ur in »novih izdelav« za 7 ur nikakor ni rezultat smotnega programiranja proizvodnje.

ad 16.

Povečanje hitrosti in padec gramske teže sta usklajena.

ad 17.

Večja širina papirnega traku je zabeležena le na PS IV in sicer 261,7 cm.

ad 18.

Čistoča celuloze je ena izmed karakteristik kvalitete celuloze. Število nečistoč je padlo v mesecu maju na 65, ko smo vključili v obratovanje novo baterijo centriklinarijev po belanju. Tako sedaj iz nečistega lesa proizvajamo primerno celulozo tudi za izvozna naročila papirja.

ad 19.

Čas kuhanja celuloze se je skrajšal, kar pomeni da v eni uri skuhamo približno 3 % več celuloze kot lani. Takšno kuhanje ima dobre in tudi slabe strani. Potrebno je določiti območja trdote in potem po potrebi kuhati določeno vrsto, takšno kot jo potrebujemo za naše papirje. Temu primerno je treba urediti tudi nagrajevanje.

ad 20.

Proizvodnja električne energije je močno porasla. To je zelo važno in smotno. Prvič zaradi višjih cen nabavljene električne energije kot tudi zaradi boljše izkoriščanja naših zmogljivosti. Na Vevčah je znašal delež nabavljene energije v celotni porabi leta 1964 53 %, v letošnjem I. poll. pa le 39 %. Porast proizvodnje termoelektrične energije je posledica večjega izkoriščanja parne turbine, porast hidroenergije pa ugodnega vodostaja.

ad 21.

Količina vlaknin in kaolina v odpadnih vodah je v porastu. To kaže na to, da naše flotacijske naprave ne funkcionirajo v redu. Veliko je okvar na dozirnih napravah in črpalkah. Ker cene naših osnovnih surovin rastejo, bo zelo važno, da si bomo prizadevali čimbolj izkoristiti oz. očistiti odpadne vode.

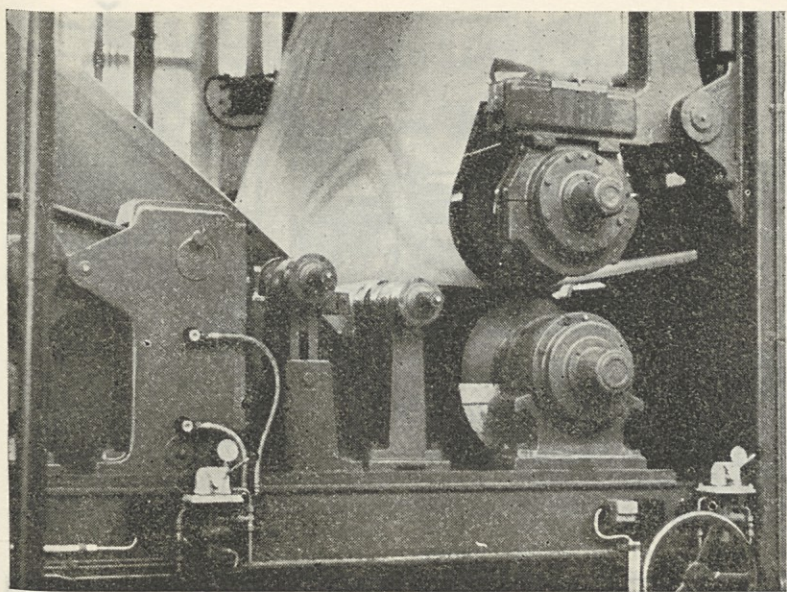
ad 22.

Udeležba izvoza raste. v I. poll. 1964 23, letos pa 25 %. Menja se tudi struktura izvoženega papirja:

v I. poll. 1964 je bilo b'lesnih 56 % in 44 % sr. finih;
v I. poll. 1965 je bilo b'lesnih 67 % in 33 % sr. finih.
V izvozu imamo zelo velik delež kulerjev in sicer letos kar 31 % ali 1260 ton. To pomeni, da praktično 94 % izvoza srednje-finih papirjev predstavljajo kulerji. V I. poll. 1965 je bilo pro-

(Nadaljevanje na 3. str.)

Od pravilno napete klobučevine in »poravnane marke« je odvisna kvaliteta papirja

PREGLED USPEHOV IN NEUSPEHOV V I. POLLETJU 1965 ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

(Nadaljevanje z 2. str.)
danih 1593 ton kulerjev z označbo ex. Od tega je bilo izvoženih 1260 ton, drugih 333 ton pa je bilo prodanih doma. Torej ca. 79 % je sposobnih za izvoz. Poprečna cena v dolarjih je tudi močno porasla. Predvsem zaradi spremenjene strukture izvoza

in tudi zaradi višjih cen na zunanem trgu.

Vrednost izvoza na 1 \$ uvoza je \$ 1,78. Naš plan pa predvideva \$ 1,50. Torej imamo zelo pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco.

Struktura in dinamika delitve celotnega dohodka:

	I. poll. 1965	1964	1964 - 100
Celotni dohodek	100	100	90,7
Porabljeni sredstva	57,9	58	90,1
Neto produkt	42,1	42	91,5
V breme cel. dohodka	71	76	84,5
Dohodek	29	24	110,6
Čisti dohodek	25,3	21	108,8
Osebnih dohodkov	14,9	15	89,8
Ostaneček	10,4	6	156,5

Iz pregleda strukture in dinamike celotnega dohodka je razvidno, da letošnja dinamika ne dosega lanskoletne. To je posledica zelo nizke plačane realizacije, saj znaša njen koeficient 0,773. V strukturi so vidne bistvene spremembe pri deležu dohodka. To je posledica sprememb v stopnji prometnega davka. Delež osebnih dohodkov je sicer relativno nižji, ker je celotni dohodek rasel hitreje kot OD. Prodajne cene na domačem tr-

gu dosegamo za ca. 10 % višje kot lani. Delitveno razmerje čistega dohodka znaša za I. poll. — OD 59, ostanek ČD 41. V letu 1964 je bilo razmerje 72:28 za bruto sklade.

*

Pregled tehnične in družbeno-ekonomske produktivnosti, poprečnih osebnih dohodkov na zaposlenega mesečno, ekonomičnosti in rentabilnosti:

	Produktivnost		Ø OD na		Ekonomičnost		Rentabilnost	
	tehnična LC/h	družbeno-ekonom. NP/h	zaposl. m. neto	zaposl. m. neto	cel. doh./str. posl. brez/dpp	cel. doh./str. posl. brez/dpp	dohod. vlož.	dohod. vlož.
1965	100	100	100	100	100	100	100	100
1964	125	100	135	100	103	100	156	100
I. p. 65	125	99,51	121	90	150	114	104	101

Družbenoekonomska produktivnost izražena z neto produktom na uro je padla zaradi nizkega koeficienta plačane realizacije.

Sedaj pa si oglejmo kako se giblje tehnična produktivnost po poslovnih enotah.

PE Vevče:

	LC/h	kg/h	Ø OD neto na zaposlenega
1965	100	100	100
1964	124	100	129
I. p. 1965	124	100	118

Nivo tehnične produktivnosti je v PE Vevče na isti ravni kot preteklo leto. Obseg proizvodnje na uro, izražen s stalnimi lastnimi cenami, je objektivnejši izraz proizvodnosti kot obseg v teži, kajti ta zanemara asortiment. Porast osebnih dohodkov

za 13 % je predvsem posledica zvišanja življenjskih stroškov, ki so po podatkih Zavoda za statistiko SRS porasli v letošnjem letu za ca. 13—14 % glede na lansko leto.

PE Medvode:

	LC/h	kg/h	Ø OD neto na zaposlenega
1965	100	100	100
1964	128	100	142
I. p. 1965	126	98	114

Nivo tehnične produktivnosti je padel, OD pa je porasel v večji meri kot življenjski stroški. Potrebno bo urediti nagrajevanje po enoti proizvoda tako, da bo razvidno koliko OD pripada za tršo in koliko za mehkejšo celulozo. Ceniki morajo biti postavljeni tako, da za delo v določenem času, npr. v 24 urah dobi ekonomska enota isti zne-

sek OD, če kuha tršo ali pa mehkejšo vrsto celuloze.

Če smo ob koncu preteklega leta ugotovili, da smo z rezultati poslovanja zadovoljni, potem to za I. polletje 1965 ne velja. Ostajati na lovorikah preteklega leta, pomeni stagnirati, kar pa je isto kot nazadovati, kajti v tem času sorodna podjetja napredujejo.

R.F.

Energetika — samostojna ekonomska enota

(Nadaljevanje s 1. str.)
lotni kolektiv, torej tudi na »energijo.«

ad 3.

Na novo je uvedeno nagrajevanje v odvisnosti od izpadov na domačih energetskih virih pri HC Fužine, parni turbini Vevče in vodni turbini Vevče. Za izračun osnov smo vzeli 4- do 7-letne izpade na teh napravah.

HC Fužine je imela od leta 1961 do leta 1964 2.404.608 kilovatnih ur izpadov. Letno torej 601.152 KWh. Ugotavljanje izpadov je zanesljivo s pomočjo registrske naprave, ki beleži vodostaj. Na podlagi tega pa je določena možna proizvodnja elektroenergije. Če pa je dejanska proizvodnja nižja, štejemo to za izpad.

Parna turbina na Vevčah je imela v letih 1961 do 1964 pri poprečni obremenitvi 600 KW izpadov 4.657.000 KWh, torej letno 1.164.000 KWh. V izpadih niso vključeni izpadi zaradi rednih letnih remontov parnih kotlov. Podatki o obremenitvi in obratovanju pa so podani na registričnem traku. Vodna turbina na Vevčah je imela po podatkih od leta 1958 do 1964 in pri poprečni obremenitvi 110 KW izpadov 3.773.320 KWh ali letno 539.041 KWh. Vsi podatki o izpadih na domačih energetskih napravah so bili zbrani v energetskem oddelku.

Ko zberemo poprečne letne izpade, ugotovimo, da smo imeli poprečno mesečno 192.016 KWh izpadov.

Letni izpadi:	KWh
HC Fužine	601.152
PT Vevče	1.164.000
VT Vevče	539.041
Skupaj	2.304.193
2.304.193 : 12 =	192.016 KWh

Osnova za nagrajevanje je torej poprečni mesečni izpad pro-

izvodnje na domačih energetskih napravah, ki znaša 192.016 KWh. Če je izpadov več, se bodo osebni dohodki »energije« zmanjšali, sicer pa zvečali. Iz razmerja celotne porabljene elektroenergije in izplačanega OD iz naslova enote proizvoda v določenem razdobju smo ugotovili, da odpade na 1 KWh neto 1,44 din osebnih dohodkov. Torej za vsako KWh izpod ali iznad 192.016 KWh dobi ali izgubi energija 1,44 din.

ad 4.

Nagrajevanje je odvisno tudi od izpadov proizvodnje na papirnih strojih. Tu mislimo na zastoje na papirnih strojih zaradi pomanjkanja pare in vode ter zaradi elektroizklopov. Ugotovili smo, da znaša vrednost proizvodnje po poprečni prodajni ceni, doseženi na domačem trgu v letu 1964, v eni strojni uri na PSI 161.460 din.

PS II	282.854 din
PS III	302.887 din
PS IV	474.513 din

V letih 1961 do 1964 je po podatkih iz strojnih knjig in po zgoraj navedeni vrednosti znašal vrednostni izpad proizvodnje zaradi energetskih razlogov 341 milijonov 377.000 din in sicer: zaradi elektroizklopov 307 milijonov 687.000 din, zaradi pomanjkanja pare in vode 33 milijonov 690.000 din. Letno torej za 85.344.000 : 12 = 7.112.000 din mesečno. To je osnova za nagrajevanje. Če je mesečna vrednostna izguba višja ali pa nižja kot za 7.112.000 din, potem Energija dobi ali pa zgubi na svojih osebnih dohodkih. Pri tej osnovi je treba povedati, da podatki niso točni, kajti pod naslovom elektroizklopa je dostikrat dodan tudi čas za kakšno drugo popravilo ali opravilo. Če na primer papirni stroj stoji zaradi elektroizklopa, stroja takoj po vklo-

pu ne poženejo, ker so za čas izklopa pričeli opravljati kakšno drugo manjše popravilo. Toda o čistih zastojih zaradi elektroizklopov pa zaenkrat ni podatkov. Glede na proizvodnjo papirja in porabe elektroenergije ter osebnih dohodkov smo ugotovili, da je v poprečni prodajni ceni ca. 5 % osebnih dohodkov za energetske oddelke. Od razlike med dejanskimi mesečnimi vrednostnimi izpadi in 7.112.000 din dobi ali pa zgubi energija 5 % neto osebnih dohodkov.

Po sklepu UO PE Vevče, da energija s 1. VII. 1965 prične poizkusno samostojno formirati svoj osebni dohodek, smo imeli že tudi prvi obračun.

V juliju je bilo izpadov na domačih energetskih virih le 100.580 KWh. Ker je normativ 192.016 KWh, je dobila energija za razliko 91.436 KWh $\times 1,44 = 131.668$ din neto dodatnih osebnih dohodkov.

Zastoj papirnih strojev zaradi energetskih razlogov pa je bilo več kot predvideva normativ in sicer za 4.307.848 din. Ustrezni odbitek osebnih dohodkov je znašal 21.539 din neto. Celotni višji neto je znašal torej 131.608 — 21.539 = 110.129 din. To vidimo tudi v vrednosti točke za energijo, ki je znašala za julij neto 2,27 din, za druge pa je bila le 2,04 din.

Toda na višino vrednosti točke/uro ne vpliva samo masa osebnega dohodka. Enako važen čimtelj so tudi opravljene in plačane ure. Bolj smotno izkoriščanje dopustov ima za posledico manj nadur, to pa višji OD. Tudi morebitnočasno delovno silo bo smotno posoditi drugi enoti. Prav gotovo pa so še druge notranje rezerve, sicer jih bodo pa kmalu odkrili. Vplivale bodo na višje osebne dohodke naših energetikov. In tako je tudi prav!

F. R.

Poplave v PE Celuloza Medvode

MEDVODE, SEPTEMBRA — Dne 2. septembra 1965 je zaradi velikih nalivov reka Sora tako narasla, da je voda nenadoma vdrla v stari del tovarne in zalila skladišča celuloze, prostore izžemalnega stroja in del kuharije. Najvišji vodostaj smo zabeležili od 18.—20. ure, nakar je začela voda upadati in je v nekaj urah toliko upadla, da je odtekla iz omenjenih prostorov. Naglo upadanje je pripisati dejstvu, da je reka Sora hudourniška. Da bi preprečili škodo, so morali zaradi naglega naraščanja vode v čim krajšem času umakniti vse elektromotorje, katerim je grozilo, da jih bo zalilo. Najbolj sta bila ogrožena elektromotorja pri črpalnah za črpanje snovi v kuhariji. Zaradi hitrega ukrepanja vodstvenih delavcev ter posebno prizadevnosti delavcev na popoldanski izmeni, so bili vsi elektromotorji pravočasno umaknjeni, prav tako pa so pravočasno umaknili vso beljeno celulozo iz spodnjega skladišča v zgornje skladišče in sodo iz skladišča pinotana.

Kmalu potem, ko je voda vdrla v tovarniške prostore, je spet toliko upadla, da so lahko ponovno montirali odstranjene elektromotorje in ob 2. uri so že črpali snov iz kuharije v sortacijo, ob 3. uri pa je že stekla proizvodnja. Pri montiranju elektromotorjev sta pokazala izredno prizadevnost ključavničarja Franc Kuralt in Pavle Dolinar, električarja Anton Sušteršič in Rajko Knific ter strojevodja Ivan Brdnik. Dobro organizacijo in samoiniciativo pa je pokazal izmenski delovodja Ivan Kisovec. Pri tem delu so z veliko prizadevnostjo pomagali delavci nočne izmene. Upravni odbor poslovnih enot je predlagal, da bi delavce Ivana Kisovca, Franca Kuralta, Pavla Dolinara, Antona Sušteršiča, Rajka Knifica in Ivana Brdnika denarno nagradili, ker so v zelo kratkem času uspobili tovarno za obratovanje in

s tem izredno zmanjšali zastoj, ki je tako trajal samo 10 ur.

Največ škode je visoka voda povzročila na jezu, kjer je leseni del jezu tako poškodoval, ali bolje uničil, da se popravilo ne bo več izplačalo. Betonski del (57 m) je ostal nepoškodovan, leseni del jezu (98 m) pa bomo morali odstraniti in postaviti betonskega. Zaradi poškodovanega jezu stoji hidrocentrala. To pa ne pomeni, da nastaja škoda samo zaradi izpada električne energije, temveč tudi zaradi povečanja zastojev v proizvodnji. Ti zastoji v proizvodnji se bodo še povečali, ker je domača hidrocentrala omogočala pogon najkriticnejših oddelkov, kuharije in kotlarne v času, ko je prišlo do izklopa energije iz omrežja. Zato je nujno takojšnje popravilo jezu.

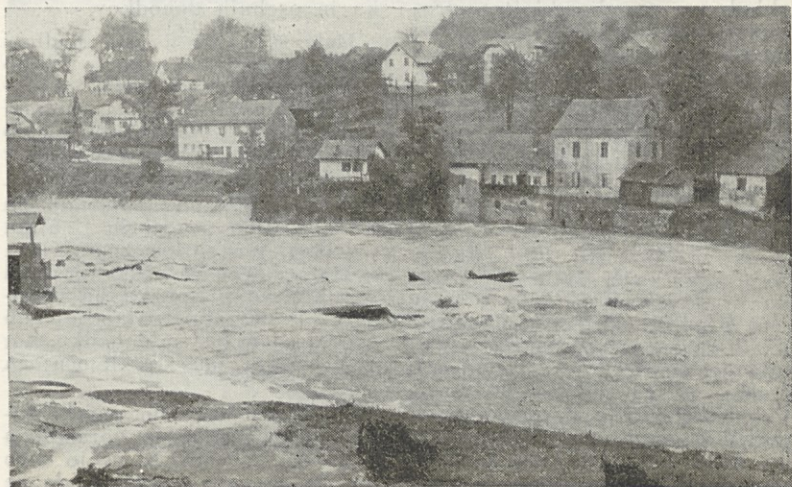
Zadnjič je bil stari del tovarne poplavljen leta 1926, ko je bila voda v tovarniških prostorih še višja kot ob letošnji poplavi.

Se enkrat izrekamo javno pohvalo in priznanje vsem delavcem, ki so sodelovali pri zava-

rovanju strojev in naprav pred škodo zaradi poplave ter pri usposobitvi tovarne za ponovno obratovanje.

J. L.

VEVČE, SEPTEMBRA — UO podjetja je v zvezi z novo gospodarsko reformo in v korist boljšega poslovanja sklenil, da mora priti do skrajne zaostrovanja delovne discipline in izkoriščanja efektivnega delovnega časa. Med drugim je sprejel tudi sklep, da mora vsak zaposleni pričeti z delom ob predpisanih urah, tj. ob 6. za prvo izmeno, ob 14. za drugo, in 22. za tretjo izmeno. Ker vsakdo potrebuje za pripravo dela določen čas, naj bi prihajali na vhod tovarne 5 minut pred pričetkom dela oziroma tovarno zapuščali 5 minut po končanem delu. O tem naj bi sklepal še DS podjetja. Ta sklep naj bi veljal tudi za tiste, ki se vozijo v službo z javnimi prometnimi sredstvi, glede na to, da so vse prometne zveze do obeh obratov ugodne.

Ostanki poškodovanega jeza v strugi Sore

Reforma in položaj Papirnice Količevo

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Z željo, da bi bil s položajem podjetja po uveljavitvi gospodarske reforme podrobneje seznanjen vsak član naše delovne skupnosti, objavljamo nekaj izračunov, ki nam kažejo, kako novi ukrepi vplivajo na naše poslovanje.

Naj takoj v začetku poudarimo, da nikakor ne smemo razumeti pod gospodarsko reformo samo povečanje cen in s tem v zvezi povečanje življenjskih stroškov. Pri tem gre za vse kaj več. Želimo doseči stabilizacijo gospodarstva, izenačenje pogojev gospodarjenja, stimulacijo za boljše gospodarjenje, vključitev v mednarodno delitev dela in končno to, da vsaka delovna skupnost ter vsak posamezni član te skupnosti vložijo maksimalne napore za uresničitev osnovnih ciljev reforme.

Tako kot drugod so se tudi v našem podjetju v preteklem obdobju vrstili sestanki, razprave in sprejemali sklepi, kako naj v bodoče gospodarimo, da bi se čim hitreje vključili v nastali položaj.

Nimamo še kompletnih podatkov o poslovanju za mesec avgust (prvi mesec v novih pogojih), vendar so nam že znani podatki o višini proizvodnje, realizacije o opravljenih urah in podobno. Že samo to, da smo pretekli mesec dosegli rekordno proizvodnjo, ki znaša preko 2500 ton, zgovorno priča, da se zavedamo, da nam le povečani uspehi gospodarjenja zagotavljajo nemoten razvoj podjetja in primerno višino osebnih dohodkov.

Povrnimo se na naše izračune. V teh smo upoštevali vse do sedaj znane spremembe. Upoštevali smo torej:

1. Nabavne cene za naše osnovne surovine (celuloza, lesovina, celulozni les) so se, z veljavnostjo od 26. VII. 1965 povečale za 18 % do 31 %.

2. Nabavne cene za premog, električno energijo, pomožni material so se povečale zelo različno, prav tako tudi cene za storitve, kamionske in železniške prevoze.

3. Z veljavnostjo od 26. VII. 1965 smo znižali naše prodajne cene za kromonadomestek karton in ostale fine sestavljene kartone za 17 %, medtem ko smo cene za večino vrst lepenke povečali za 8 %.

4. V izračunih smo dalje upoštevali novo pariteto dolarja (1250 din za 1 \$) in pa novi odstotek premije za izvoz. Isto pariteto dolarja in pa nove carinske stopnje smo upoštevali tudi pri uvozu reprodukcijskega materiala.

5. Z zakonom o obrestih gospodarskih skladov se zniža obrestna mera od prejšnjih 6 % na 4 %, torej za eno tretjino.

6. Zvezni prometni davek se ne plačuje več v proizvodnji (razen v posebej določenih primerih) ampak v končni potrošnji. Zaradi tega v bodoče ne obračunavamo in ne plačujemo več prometnega davka.

7. Od 1. VIII. 1965 nam tudi ni treba več obračunavati in plačevati prispevka iz dohodka, ki je znašal od tega datuma 15 % od doseženega dohodka po plačani realizaciji.

8. Zmanjšal se je prispevek na osebni dohodek in s tem v zvezi tudi drugi prispevki, ki jih plačujemo od bruto osebnih dohodkov.

9. Končno smo v naših izračunih tudi upoštevali porast neto osebnih dohodkov za 30 % s pogojem, da bo dosežena predvidena produktivnost, rentabilnost in ekonomičnost.

Na teh predpostavkah temeljijo naši izračuni, ki so napravljeni na podlagi podatkov iz zaključnega računa za leto 1964. Sam izračun pa je naslednji:

OBRAČUN REZULTATA IZ LETA 1964 PO UVELJAVITVI GOSPODARSKE REFORME

	Prerač. za leto 1964	Po zaklj. računu za leto 1964	Razlika 3-2	% 3:2
Celotni dohodek	5.609.541	5.246.421	-363.120	93,5
Porabljeni material	2.487.250	3.287.090	+799.840	132,1
Izdatki za storitve	17.946	21.535	+3.589	120
Amortizacija	172.884	172.884	—	100
Investicijsko vzdrževanje	156.460	154.460	-2.000	98,7
Ostali materialni stroški	89.947	98.942	+8.995	110
Porabljena sredstva	2.924.487	3.754.911	+810.424	127,7
Neto produkt	2.685.054	—	—	—
Obresti od kreditov	71.290	71.290	—	100
Obresti od poslov. sklada	128.768	85.848	-42.920	66,6
Splošni prometni davek	46.878	—	—	—
Zvezni prometni davek	1.111.904	—	—	—
Ostali prispevki in izdatki	69.190	76.109	+6.919	110
Poslovni stroški	4.352.517	3.968.158	-384.359	91,1
Dohodek	1.257.024	1.278.265	+21.239	101,6
Prispevek iz dohodka	188.554	—	—	—
Čisti dohodek	1.068.470	1.278.265	+209.795	119,6
Osebnih dohodki neto	438.946	570.650	+131.684	130,0
Prispevki iz oseb. dohod.	317.065	340.157	+23.094	107,2
Družbeni skladi	19.255	19.255	—	100,0
Skladi podjetja	295.226	348.241	+53.015	118,8

Iz gornjega izračuna vidimo, da se bo celotni dohodek, predvsem zaradi nižjih cen kromonadomestek kartona, znižal za 6,5 %. Dohodek podjetja pa se bo kljub nižjemu celotnemu dohodku in pa višjim stroškom za surovine in druge izdatke, zaradi nižjih obresti na poslovni sklad ter zaradi ukinitve prometnega davka, povečal za 1,7 %. Pričeto ukinjenega prispevka na dohodek, ki je znašal za lansko leto preko 188 milij. din, se poveča čisti dohodek 19,6 %. Ker smo predvideli 30 % povečanje neto osebnih dohodkov in relativno znižanje prispevka na osebne dohodke, bi se skladi podjetja povečali za 18,8 % oziroma za 55 milij. din. Račun nam torej kaže, da bi ob poslovanju, kakršno je bilo v letu 1964 z upoštevanjem vseh navedenih sprememb, podjetje privedlo na sredstvih za osebne dohodke in za sklade podjetja. Pripominjamo pa, da je potrebno gornji izračun vzeti zelo previdno, kajti nekatere cene materialov, ki jih uporabljamo v proizvodnji, se povečujejo iznad predvidenih okvirov.

Ko je delavski svet na zadnjem zasedanju razpravljal o položaju podjetja, o ukrepih za večjo storilnost, o izboljšani disciplini, o varčevanju z materialom, o zmanjšanju snovnih izgub in odpadkov, je poleg ugotovitev sprejel tudi sklepe v zvezi z delitvijo čistega dohodka in osebnih dohodkov.

Delavski svet je na podlagi položaja, v katerem se je znašlo podjetje po uveljavitvi gospodarske reforme in na podlagi predvidevanj za obdobje do konca letošnjega leta ugotovil:

a) da bo podjetje kljub občutnim podražitvam materiala in znižanju cen nekaterih finalnih izdelkov ter spritno zmanjšanja obrestne mere na poslovni sklad in ukinitve prispevka na dohodek, poslovalo rentabilno ob skoraj istem čistem dohodku, kot v preteklih mesecih letošnjega leta,

b) da bo potrebno porabi surovin (pri kateri je porast cen največji) posvetiti še večjo skrb ter da je zato potrebno, da se poraba surovin na enoto izdelka še nadalje zniža,

c) da si je treba v bodoče še bolj kot doslej prizadevati, da povečamo proizvodnjo pri istem številu zaposlenih, da pa se pri tem opravljene ure ne smejo zvišati.

Na podlagi teh ugotovitev in na podlagi predvidenega stanja v podjetju, ter na podlagi priporočila o delitvi dohodka je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Pripraviti oziroma prilagoditi je potrebno pravilnik o delitvi čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov s tem, da bi nova oziroma prilagojena pravilnika začela veljati od 1. januarja 1966. leta.

2. Do sprejetja predmetnih pravilnikov pa se na podlagi planskih predvidevanj za razdobje avgust-september 1965 določi delitev čistega dohodka in delitev osebnih dohodkov po teh osnovah:

a) v podjetju se še vnaprej ugotavlja mesečno doseženi čisti dohodek od fakturirane realizacije ter drugi proizvodni rezultati,

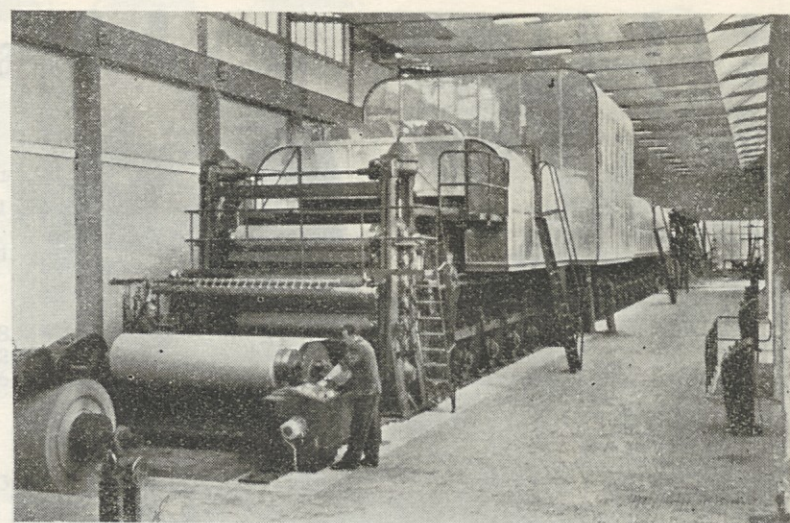
b) ugotovljeni čisti dohodek po kumulativnem mesečnem obračunu se deli v razmerju 66 % na osebne dohodke in 34 % za sklade podjetja,

c) od dela čistega dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke, se formira do 5 % rezervni sklad osebnih dohodkov, ki se lahko uporabi v mesecih, ko doseženi rezultat ne bi zadoščal za izplačilo osebnih dohodkov,

č) v primeru ugodnejših proizvodnih in finančnih rezultatov, se delitev osebnih dohodkov opravi skladno z doseženimi uspehi,

d) v primeru sprememb pogojev gospodarjenja in delitve osebnih dohodkov v spremenjenih pogojih bo delavski svet sklepal posebej,

e) začasno delitev čistega dohodka med meseci vrši komisija za delitev čistega dohodka.

PAPIRNICA KOLIČEVO POROČILO O PROIZVODNJI ZA MESEC JULIJ IN AVGUST 1965

Proizvodnja julij:

	Bruto plan	% izpoln.	Kumulativna izpolnitev plana realiz.
Papir	100	97,1	101,8
Karton	100	100,5	102,2
Lepenka	100	106,3	95,6
Skupaj	100	100,5	101,4

Proizvodnja avgust:

Papir	100	105,7	105,9
Karton	100	111,8	101,7
Lepenka	100	100,1	104,3
Skupaj	100	109,9	102,5

Proizvodnja je v mesecih juliju in avgustu v redu potekala. Iz tabele je razvidno, da smo bruto plan presegli v juliju za 0,5 %, v avgustu pa za 9,9 %. Prav tako nam tabela kaže kumulativno izpolnitev plana realizacije, in sicer 101,4 % za julij in 102,5 % za avgust. Doseg takih rezultatov je ob realno postavljenem planu mogoč edino le s takim izkoriščanjem tehničnih kapacitet, kakor jih izkazujejo za navedena meseca. V juliju je bila stopnja izkoriščanja 97,8 %, v avgustu pa 96,8 %.

MJ

Sklepi, sprejeti na 15. in 16. zasedanju DS

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Na svojem 15. in 16. zasedanju je delavski svet Papirnice Količevo sprejel naslednje sklepe:

● Na podlagi analize poslovnega uspeha letošnjega prvega polletja, v katerem je ugotovljeno:

1. da se je povečala blagovna proizvodnja za 1,4 %,

2. da se je povečala bruto proizvodnja na obratovalno uro za 3,1 %,

3. da se je povečala produktivnost glede na lansko leto za 3,5 %, v ekonomičnosti za 40,2 %, v rentabilnosti za 41 %,

4. da je celotni dohodek višji za 8 %, kljub močno povečani realizaciji izvoza ter

5. da se je sprito občutnega znižanja poslovnih stroškov povečal dohodek za 39,1 %, je delavski svet soglasno

a) sprejel in potrdil bilanco podjetja po stanju na dan 30. VI. 1965,

b) sprejel in potrdil ugotovitev in delitev celotnega dohodka in dohodka za I. polletje 1965 na podlagi plačane realizacije.

● Iz poročila o poslovanju Restavracije Papirnice Količevo je razvidno, da se je celotni dohodek restavracije povečal za 24,9 % v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta, medtem ko so se poslovni stroški povečali le za 21,7 %. S tem v zvezi se je povečal dohodek in čisti dohodek za 122,5 % oziroma za 134,7 %. Na podlagi teh podatkov je delavski svet soglasno

a) sprejel in potrdil bilanco Restavracije po stanju na dan 30. VI. 1965,

b) sprejel in potrdil ugotovitev in delitev celotnega dohodka in dohodka.

● Za vse člane delavskega sveta se bo organiziral seminar o samoupravljanju v gospodarskih organizacijah. Po končanem seminarju bodo za vse udeleženi-

ce tega seminarja obvezni za zaključni izpiti.

● Na podlagi položaja, v katerem se je znašlo podjetje po uveljavitvi gospodarske reforme in na podlagi predvidevanj za obdobje do konca leta, je ugotovljeno:

a) da bo podjetje, kljub občutnim podražitvam materiala in znižanju cen nekaterih finalnih izdelkov ter spritno zmanjšanja obrestne mere na poslovni sklad in ukinitvi prispevka na dohodek, poslovalo rentabilno ob skoraj istem čistem dohodku kot v preteklih mesecih letošnjega leta;

b) da bo potrebno porabi surovin, pri katerih je porast cen najvišji, posvetiti še večjo skrb in da se poraba surovin na enoto izdelka še nadalje zniža;

c) da je treba v bodoče še bolj kot doslej stremeti za tem, da povečamo proizvodnjo pri istem številu zaposlenih, da pa se pri tem ne smejo zvišati opravljene ure.

Na podlagi teh ugotovitev in predvidenega stanja je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Pripraviti oziroma prilagoditi je potrebno pravilnik čistega dohodka in pravilnik o delitvi osebnih dohodkov s tem, da bi nova oziroma prilagojena pravilnika začela veljati od 1. I. 1966 dalje.

2. Do sprejetja predmetnih pravilnikov pa se na podlagi planskih predvidevanj za razdobje avgust-december 1965 določi delitev čistega dohodka in delitev osebnih dohodkov po teh osnovah:

a) v podjetju se že vnaprej ugotavlja mesečno doseženi čisti dohodek od fakturirane realizacije ter drugi proizvodni rezultati,

b) ugotovljeni čisti dohodek po kumulativnem mesečnem obračunu se deli v razmerju 66 % za osebne dohodke in 34 % za sklade podjetja,

c) od dela čistega dohodka, ki je namenjen za osebne dohodke, se formira do 5 % rezervni sklad osebnih dohodkov, ki se lahko uporabi v mesecih, ko doseženi rezultati ne bi zadoščali za izplačilo osebnih dohodkov,

č) v primeru ugotovljenih proizvodnih in finančnih rezultatov, se delitev osebnih dohodkov opravi skladno z doseženimi uspehi,

d) v primeru sprememb pogojev gospodarjenja in delitve osebnih dohodkov v spremenjenih pogojih bo delavski svet posebej sklepal,

e) začasno delitev čistega dohodka med meseci opravi komisija za delitev čistega dohodka.

● Ker obstaja v kolektivu precejšen interes za nakup varniških stanovanj in ker bi se s tem sprostila precejšnja finančna sredstva za gradnjo novih stanovanjskih objektov, je delavski svet odločil:

1. Papirnica Količevo lahko proda svojim delavcem v skladu z obstoječimi predpisi vsa stanovanja in stanovanjske stavbe, ki jih je kupila ali jih kot investitor sama zgradila.

2. Podjetje opravi prodajo stanovanj in stanovanjskih stavb na javni dražbi oziroma po pismenih kupnih pogodbah, v primeru, da prodaja na javni dražbi oziroma po pismenih ponudbah ne uspe, se prodaja opravi z neposrednim dogovorom.

3. Delavski svet bo imenoval organ, ki bo določil prometno vrednost stanovanj in stanovanjskih stavb.

4. Ostale pogoje prodaje bo delavski svet določil naknadno.

5. Prodajo stanovanj in stanovanjskih stavb opravi v skladu in na podlagi sklepov DS ter na podlagi obstoječih predpisov tajništvo podjetja.

Šolska in strokovna izobrazba zaposlenih

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Nič novega ne bom povedal, če rečem, da je od šolske in strokovne izobrazbe zaposlenih v veliki meri odvisna proizvodnja, produktivnost in drugi ekonomski kazalniki uspešnega ali neuspešnega poslovanja. Ravno tako ni nobena novost, da so podjetja z bolj izobraženim kadrom bolj organizirana, da je v teh podjetjih veliko večja težnja po uvajanju modernjših, bolj sodobnih strojev in naprav, ter da se taka podjetja uspešno uveljavljajo tudi na mednarodnem tržišču. Pa tudi investicije, vlozene v kadre se veliko bolje in hitreje izplačajo kot pa druge investicije. Vsega tega se tudi naša družbena skupnost zaveda in problemu izobrazbe posveča veliko pozornost. Žal pa ji do sedaj ni uspelo uspešno rešiti nekatere ključne probleme, kot je financiranje šolstva, priročniki in podobno.

Tem splošnim težnjam je skušala slediti tudi naša tovarna pri izobraževanju svojih kadrov, vendar pa zaradi spememb, ki smo jih imeli v zadnjih letih v naši tovarni, še vedno nismo uspeli spraviti izobrazbeni nivo vseh zaposlenih na tako stanje, kot bi bilo nujno. Še vedno imamo tako v proizvodnji kot v administrativnih službah zaposlene ljudi ma odgovornih delovnih

mestih z nezadostno strokovno izobrazbo. Najnovejši gospodarski ukrepi pa nas silijo k razmišljanju med drugim tudi o potrebnih ukrepih, da se vsem zaposlenim omogoči pridobiti si ustrezno strokovno in tudi splošno izobrazbo, kakor tudi kaj narediti s tistimi, ki kljub ugodnim pogojem nočejo svoji strokovni izobrazbi posvetiti niti malo prostega časa. Razmisliti je treba in odločiti se za ukrepe, da bomo take postavili pred izbiro: ali si naj v določenem roku pridobijo primerno strokovno izobrazbo, ali pa naj se sprijaznijo z drugim delovnim mestom, ki bo ustrezalo sedanjemu izobrazbi. To je treba zlasti ostro postaviti pred tiste, ki imajo bolj odgovorna delovna mesta, pri čemer ne smemo misliti, tako kot največkrat do sedaj, da to naj velja samo za delavce v proizvodnji. Treba je pogledati tudi med pisarniške delavce. Pa ni samo strokovna izobrazba važna. V naši družbeni stvarnosti je tudi splošna izobrazba zelo važna, saj si težko predstavljamo samoupravljalca, ki je komaj pismen ali pa še to ne. Zato si najprej iz nekaj podatkov oglejmo, kakšno je trenutno stanje:

od 727 zaposlenih, kolikor jih je bilo ob koncu julija v našem podjetju, je bil položaj glede šolske izobrazbe tak:

Razredov šole	Od skup. štev. zaposlenih	%	Slovensko poprečje %
Manj ko 4 razrede osnovne šole	46	6,33	4,2
4-7 razredov osnovne šole	398	54,75	43,5
8 razredov osnovne šole	109	15,00	17,4
poklicne šole (vštete vse industrijske in vajenske šole)	115	15,82	23,2
nepopolna srednja šola	25	3,42	—
popolna srednja šola	26	3,58	6,1
višja šola	—	—	1,0
visoka šola	8	1,10	2,5
gimnazija	—	—	1,5
neugotovljeno	—	—	0,5
	727	100,00	100,00

Gornji podatki nam povedo, da je splošna izobrazba zaposlenih v našem podjetju nižja od slovenskega poprečja, zlasti če pogledamo številke pri nedokončani osnovni šoli, ki jih je pri nas nad 61 % vseh zaposlenih in pa o popolni srednji šoli, kjer jih je v odstotkih skoraj še enkrat manj, kot je slovensko poprečje. Podobno je pri fakultetni izobrazbi in splošnimi šolami. To je prav gotovo neugodno za našo tovarno in bi se organi samoupravljanja morali nad tem globlje zamisliti. Sprejeti bi morali ustrezne sklepe, ki bi zaposlene silili k dvigu svoje izobrazbe. Poudariti moram, da pri tem niso problem materialna oziroma finančna

sredstva. Teh imamo dovolj za naše potrebe. Problem je v pomanjkanju dobre volje in ustreznih ukrepov, ki bi k temu silili. V časopisih smo že brali, da so DS v nekaterih podjetjih sprejeli sklep, da vsi zaposleni mlajši kot toliko in toliko let morajo končati osnovno šolo ali pa zapustiti podjetje. Morda bi se tudi v našem podjetju obnesel podoben sklep.

Bolj kot splošna izobrazba je za uspešno delo važna strokovna izobrazba ali kvalifikacijska struktura. (Pri obravnavanju kvalifikacijske strukture sem upošteval vse priznane kvalifikacije, ne glede na to kje in kako jih je kdo pridobil.)

Kvalifikacija	Od skupnega števila zaposlenih	%
Brez vsake kvalifikacije	269	37,00
polkvalificiranih	140	19,26
kvalificiranih	151	20,77
visoko kvalificiranih	74	10,18
pomožnih uslužbencev	13	1,79
nižje strokovnih uslužbencev	37	5,09
srednje strokovnih uslužbencev	55	7,57
visoko strokovnih uslužbencev	8	1,10
skupno	727	100,00

Pravilnik o razdeljevanju osebnih dohodkov pa predvide-

va naslednjo kvalifikacijsko strukturo delovnih mest:

Kvalifikacija	Od skupnega števila zaposlenih	%
Nekvalificirana	56	7,70
polkvalificirana	340	46,77
kvalificirana	195	26,82
visoko kvalificirana	86	11,83
pomožna služba	7	0,96
nižja strokovna	10	1,37
srednja strokovna	60	8,25
visoko strokovna	21	2,89
skupno	753	100,00

Če to strukturo primerjamo z dejanskim stanjem zaposlenih,

	Manj	Več
Nekvalificiranih	—	233
polkvalificiranih	200	—
kvalificiranih	42	—
visoko kvalificiranih	12	—
pomožnih uslužbencev	—	6
nižje strokovnih uslužbencev	—	27
srednje strokovnih uslužbencev	25	—
visoko strokovnih uslužbencev	15	—

Čeprav te številke ne moremo vzeti kot povsem točne, ker se število zaposlenih in število delovnih mest po pravilniku razlikujeta za 26, nam vseeno povedo, da imamo precejšnje število zaposlenih z neustrezno strokovno izobrazbo. Največja razlika je med nekvalificiranimi in polkvalificiranimi delovnimi mesti in zaposlenimi, toda ta razlika je bolj umetno povzročena kot pa je dejanski odraz dela v podjetju. Mi smo namreč veliko število delovnih mest (zaradi plačnih sistemov v prejšnjih dobah), ki so dejansko nekvalificirana, proglasili za polkvalificirana. Taka delovna mesta so npr. razkladalci surovin, nakladalci gotovega blaga, delavci v KC, delavci na holandcih in podobno. Na teh delovnih mestih ni potrebno nobe-

ugotovimo, da imamo:

	Manj	Več
Nekvalificiranih	—	233
polkvalificiranih	200	—
kvalificiranih	42	—
visoko kvalificiranih	12	—
pomožnih uslužbencev	—	6
nižje strokovnih uslužbencev	—	27
srednje strokovnih uslužbencev	25	—
visoko strokovnih uslužbencev	15	—

no priučevanje in je vprašanje, ali je sedaj, ko je spremenjen način nagrajevanja in nov zakon o pokojninah, še upravičeno imenovati jih polkvalificirana.

Bolj zaskrbljujoče stanje je na kvalificiranih in visoko kvalificiranih delovnih mestih, čeprav je tudi tu sporno vprašanje ali vsa delovna mesta res zaslužijo naziv kvalificirana oz. visoko kvalificirana.

Najbolj neugodna situacija je med delavci, zaposlenimi v pisarnah. Med njimi skoraj polovica nima ustrezne šolske izobrazbe za delo, ki ga opravlja.

To je dejansko ugotovljeno stanje. Menim pa, da samo s tem ni veliko narejenega, če ostanemo samo pri ugotavljanju. Odločiti bi se morali za ukrepe, ki bi pospešili spremembo na bolje. M.

Zasedba delovnih mest naj bo odvisna samo od sposobnosti

VEVČE, SEPTEMBRA — Smo pričeli ogromnih naporov, ko se v svetu trudijo, da bi se človek čim bolj popolno spoprijel z delom. Za to pa so mu potrebni vsi pripomočki, teorije in izkušnje, ki jih je nabral pri doseganju svojega poklica. Čim bolj si je za to prizadeval, lažje se loteva reševanja danih nalog, to pa ga še nadalje spodbuja k novi ustvarjalnosti.

Vse drugače pa je, če nekdo nima pravih osnov za razvijanje delovanja v svoji stroki. Naenkrat se znajde gol pred položajem: človek in stroj, človek in sodelavci, človek in gospodarska skupnost itd. Laik običajno pozablja, da človek ne dela samo z mišicami, ampak tudi z glavo, z živci in čustvi. Človek torej misli, občuti, doživlja in nato šele dela. Obratni red pa ima za posledico napacen, velikokrat škodljiv rezultat.

Statistika zasedbe delovnih mest v našem podjetju kaže, da precej ljudi, ki zasedajo kakršnakoli delovna mesta, tudi vodstvena, še nima ustrezne strokovne usposobljenosti, še manj pa strokovnega znanja z izkušnostjo. Rezultati izkušenosti pa so ostali na istem nivoju, kar pa pomeni nazadovanje, namesto napredka. Znano je, da mnoga moderna podjetja zastajajo za mednarodnimi dosežki prav zaradi kadrov, da ne omenjamo tovarn, ki z zastarelim strojnimi parkom le težko dosegajo vidne rezultate. Prav te stare tovarne pa potrebujejo strokovno sposobne ljudi, ki bi nadomestili vse ono, kar bi sicer lahko dala tehnika ob sodelovanju specializiranega človeka.

Smu v prehodnem obdobju, ko gospodarska organizacija že lahko izbira dobre delavce, ki si prizadevajo za napredek in proizvodnjo, bodisi za pisalno mizo, ob stroju, v delavnici ali na dvorišču. Tu ne gre za zameškanje starejših z izkušnjami, ali za one, ki jim ni pozabiti zaslug, ampak gre posebno za mlajše, od katerih se bo zahtevalo vedno več znanja, da bo gospodarska skupnost uspevala, kar pa se bo seveda poznalo tudi na njihovih žepih. Skozi vrata že silijo ljudje z višjimi in strokovnimi znanji, od katerih je pričakovati več kot od onih, ki se ne želijo strokovno izpopolnjevati ali pa potruditi, da bi pridobili znanje s pridom uporabili. Marsikje bo potrebna prekvalifikacija. Potrebujemo vse več šolanih ljudi. Ni več daleč čas, ko npr. delovno mesto strojevodje ne bo več dostopno niti po-

klicnemu papirničarju, ampak bodo tam delali tehniki, ki bodo spremljali razvoj naše proizvodnje. Isto vprašanje se pojavlja pri mojstrih v dodelavi papirja, strojni in ročni, pri kuhanju celuloze, beljenju, pri izdelavi lesovine, v delavnicah itd. Zato bi bilo prav, da bi omogočili dobrim in prizadevnim papirničarjem študij na ustreznih tehničnih šolah, dobrim tehnikom pa fakultetni študij. S tem bi bila prihranjena proča kri zaradi prejemanja osebnih dohodkov in odpravljeno nesporazume, ko prejemajo ljudje z minimalno strokovno izobrazbo, včasih tudi z minimalno produktivnostjo večje osebnih dohodke kot oni, ki s svojim delom prinašajo gospodarski organizaciji večje koristi.

S pridobljeno strokovnostjo bi samodejno prenehalo ukazovanje

od zgornj, izvrševanje nalog pa bi prešlo v obliko medsebojnega sodelovanja. Rasla bi samoiniciativa, pojavljala pa bi se v nima za nadzorstvo, napredek in doig kvalitete. S tem bi bili bolj zadovoljni, posebno mladi, ki danes slutijo zastoj v napredovanju, zlasti oni, ki ne čutijo potrebe po strokovnem vzponu. Za zastoj pri napredovanju pa nikakor ni strahu, če sta prizadevnost in sposobnost pri ljudeh na taki višini, ki jo delovno mesto zahteva. Vsekakor pa počasi prehajamo v normalno stanje, ko bodo delovna mesta zasedena le s takimi sodelavci, ki bodo po svojem znanju ustrezali zahtevam vedno kvalitetnejše proizvodnje in popolnejše organizacije. Ne bi pa bilo napak, da bi tudi pri stimulaciji za izobraževanje postavili ostrejša kriterije.

Na Srednjem vrhu seminar propagandistov

VEVČE, JULIJA — Dne 20. VI. 1965 — je bil na Srednjem vrhu nad Martuljkom seminar propagandistov.

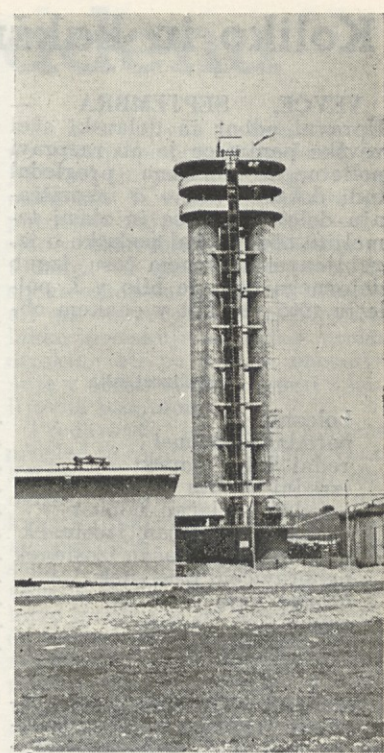
Poleg naših se je tega seminarja udeležilo precejšnje število mladincev in mladink iz Maribora, Trbovelj, Ribnice, Kranja, Škofje Loke, Kopra, Hrastnika in Ljubljane-Moste-Polje.

Tema glavnega predavanja je bila: Kako spoznati mladino o

počitniški dejavnosti in kako zasledovati novice radia, tiska in televizije.

Med predavanji smo se dobro razumeli, tako pri nalogah in v diskusiji. Vsi mladinci smo bili mnenja, da si takih ali podobnih predavanj še želimo.

Seminar je organiziral Izvršni odbor počitniške zveze v Ljubljani, vodja seminarja je bil tovariš Nace Borštnar. C. Z.

Kislinski stolp, tokrat z druge strani (Foto: Buh)

To je posnetek »v spomin«. Udeleženci seminarja na Srednjem vrhu so videti dobro razpoloženi. Kjer so mladi, je pač vedno veselo. Priznati pa je treba, da pa so pozorno spremljali predavanja.

Koliko in kakšne bolezni...

VEVČE, SEPTEMBRA — Upravni odbor in delavski svet vevške papirnice je ob razpravi polletnega obračuna pregledal tudi dokumentacijo o izkoristitvi delovnega časa in zlasti temeljito obravnaval podatke o izgubljenem delovnem času. Izgub delovnega časa je bilo v I. polletju 1965 več kot v enakem ob-

dobju preteklega leta. Zlasti močno so porasle bolezni in izredni plačani dopusti. Upravni odbor je naročil kadrovske službi, da izdela temeljitejšo analizo vzrokov za tolikšne bolezni.

Kakšni so primerjalni podatki o izgubljenem delovnem času za obdobja I. polletja 1964 do I. polletja 1965 (v urah):

Vrsta izostanka	I. pol. 1964	I. pol. 1965	Zmanjšanje — povečanje (+ —)
bolezni	42.121	52.467	+ 10.346
porodniški dopust	10.624	7.536	— 3.088
redni letni dopust	38.172	45.909	+ 7.737
izredni plačan dopust	5.823	5.914	+ 2.091
izredni neplačan dopust	2.113	1.991	— 122
opravičeni plačan izostanek	1.612	1.111	— 501
opravičeni neplačan izostanek	422	456	+ 34
neopravičeni izostanek	1.695	1.544	— 151
orožne vaje	452	577	+ 145
zapor	—	42	+ 42
državni prazniki	27.123	33.636	+ 6.513

Vrednost tega izgubljenega časa znaša, izražena v OD, približno 74 milijonov, brez upoštevanja, da je bil potreben najmanj tolikšen strošek za nadomestila in skoraj tolikšen strošek za izplačilo bolezni. Torej, če bolezni gledamo skozi prizmo gospodarskega stroška, nikakor niso poceni.

Kdo v našem podjetju boleha, koliko je teh, koliko so stari, kakšne bolezni imajo?

V I. polletju 1965 je znašal povprečni stalež zaposlenih 1016 ljudi. Od tega je bilo v bolezenskem staležu kar 548 tj. več kot polovica. Bolniški stalež je bil odrejen 967-krat. V istem obdobju je bilo povprečno zaposlenih 957 ljudi, od tega bolnih 519. Zdravniških intervencij zaradi obolenj z odreditvijo bolniškega staleža ali pa brez je bilo 1565, od tega zaradi:

obolenja dihal (angine itd.)	268
obolenja prebavil	112
revmatična obolenja	94
kožna obolenja	35
influenca	82
obratne in zunanje nesreče	165
mala obolenja (glavoboli)	506
živčne motnje	52
sečila in rodila	82
nega družinskega člana	109
obolenja srca in ožilja	15

Nesreč, ki so terjale bolniški stalež, je bilo:

obratnih	59
izvenobratnih	69

Stalež zaradi teh nesreč:

ur	
v breme podjetja	4161
v breme soc. zavar.	3606
skupaj	7767

kar je za celih 3441 ur več kot lani v enakem obdobju.

Med bolniki je bilo 365 mlajših od 35 let in 183 starejših od 35 let, od tega je bilo žensk 225 ali 65 % vseh zaposlenih žena in 323 moških ali 45 % vseh zaposlenih moških.

Ce predpostavljamo, da imamo v podjetju nekatere kategorije zaposlenih, ki so bolj disponirani za obolenja, lahko ugotovimo:

Delovnih izvalidov je bilo le 6 v bolniškem staležu, borcev NOB le 23, kroničnih bolnikov 62. Od tega so borci NOB porabili bolniškega staleža 635 bolniških ur manj kot lani, delovni invalidi pa 197 manj kot lani, kronični bolniki so porabili sicer 4104 ure več, vendar so od teh nekateri, katerih zdravstveno stanje je tako, da je vprašanje, če bodo še lahko delali in imajo v I. polletju preko 1000 ur bolezni.

Kaj nam navedeni indikatorji kažejo?

Na prvi pogled vidimo, da je nezgod, zlasti majhnih, zelo veliko, med bolniki je le malo starejših ljudi, kroničnih bolnikov imamo sicer precej, med njimi je le 10 takih, ki boleha več ali manj skozi vse leto, kar predstavlja skoraj 7000 bolezniških ur, drugi kronični bolniki se bolniškega staleža dokaj dobro izogibajo. Večino vsega bolezniškega staleža predstavljajo majhna, kratkotrajna in pogosta obo-

lenja zaradi angin, glavobolov itd., ki se pojavljajo v aprilu, maju, septembru, oktobru in decembru januarju. Takšna obolenja označujemo v zasebnih pogovorih — klanje prašičev, nabiranje gob, borovnic, trigatev, košnja in druga poljska dela itd., ali pa kar »legalni plavi«. Približna ocena take vrste bolezni predstavlja ca. 330 ljudi s 30.000 bolniškimi urami.

Vsi vemo, da si je urediti bolniški stalež ena izmed najlažjih dosegljivih zadev, kljub temu, da v tovarni drug drugega presneto dobro poznamo, med drugim tudi to, koliko je kdo bolan in da ni malo primerov, ko posamezniki groze z bolniško, če ne dobijo letnega dopusta prav tisti dan, ko ga zahtevajo in v resnici tudi »zbolijo«. Poznamo tudi primere, ko ljudje svojim sodelavcem kratkoma pojasnijo, da bo prihodnje dni bolan zaradi popravila hiše, oranja, košnje, klanja prašičev ali da je šel k zdravniku in dobil bolniški stalež, ker se je neznansko zakrokal. Prav dobro tudi vemo, da stoje zdravniki pred veliko odgovornostjo, če bolezenskega staleža ne izdajo, pa bi pri tem šlo eventualno za resnično težjo bolezen, ter zato včasih tudi nasedejo dobro pripravljenim zgovorom. Vemo tudi to, da danes zdravniki težko nastopajo ostreje, ker se njihova uspešnost pri delu med drugim meri tudi z obsegom klientske zaradi znane ga načela o prosti izbiri zdravnika. Vemo tudi to, da bi se eventualno razpravljanje o primernosti zaposlitve delavca, ki pogostokrat boluje, skoraj v vsakem primeru sprevrglo v hudo ogorčenje prizadetega in klicanje na pomoč vseh mogočih pravnih in družbenih organov, ki skrbijo za dobre in pravilne delovne odnose v tovarni.

Obstaja predpis o kontroli na domu, poskusili smo to tudi izvajati, lahko rečemo, da smo bili nekaj časa glede tega tudi sila rigorozni. Prijav kontrolorja laika je bilo več, bili so primeri, da kontrolor ni našel bolnika doma, ali ga je našel pri gospodinjskih opravilih, na sprehodu. Večino primerov je zdravnik toleriral pač zaradi narave bolezni, odredil morda specialni pregled, posebnega efekta pa ni bilo. O tem mi laiki težko sodimo, malce sumljivo pa je.

Ne glede na vse omenjeno pa je vendar potrebno nekaj ukrepati. O tem si je bil povsem na jasnem upravni odbor. Na predlog kadrovske službe je sklenil, da bo v tovarni potrebno v vsakem primeru uvesti temeljito razpravljanje o vsakem primeru bolezni, kontrolirati bolnike, izluščiti vse neopravičene primere, ugotoviti posledice zdravniku in energično zahtevati v zdravstvenem domu mnogo ostrejših kriterijev za odrejanje bolezni. Istočasno je upravni odbor naložil kadrovske službi, da izdela predpis o nagrajevanju vseh tistih, ki nimajo v teku pol leta ali celega leta nobenega izostanka razen v primeru izobraževanja, službenega potovanja, sodelovanja v družbenih organih in podobno. Prav tako naj bi se

vedlo tudi nagrajevanje vodij izmen za dosežke na področju zmanjšanja izostankov in nesreč. Za izboljšave oziroma konkretne uspehe pri zmanjšanju izostankov kakršne koli vrste naj bi bili stimulirani tudi vodja KS, referent za delovna razmerja in varnostni tehnik na podlagi konkretnega zahtevka kolikšno zmanjšanje morejo doseči zaradi lastnih organizacijskih in kontrolnih posegov.

Realno je možno pričakovati ob ustreznem predpisu o nagrajevanju, povečanju kontrole dela in zaostritvi kriterijev o delovnih dolžnostih, da prikazani izostanki padejo na polovico. Takšne delovne rezultate terjajo od nas splošna prizadevanja za sanacijo našega gospodarstva in povečanje produktivnosti, neposreden učinek izboljšav na tem področju pa bo vplival na osebne dohodke vseh zaposlenih.

Povračilo stroškov vožnje na delo in z dela

VEVČE, SEPTEMBRA — Ob novih gospodarskih ukrepih večina gospodarskih organizacij pregleduje poslovne stroške in jih po poglobljeni proučitvi skušajo znižati ali kratkoma črtati. Zaradi tega je tudi v večini podjetij prišel na tapeto strošek povračila za vožnjo na delo in z dela.

Prav gotovo je formiranje teh stroškov v vsakem podjetju različno; odvisno je od lokacije podjetja, strukture kadrov v bližini okolici, ki dejavnosti v podjetju ustrezajo ali pa tudi ne, nadalje je odvisno tudi od stanovanjske problematike, ki jo podjetje tako ali drugače zaradi svojih kadrov mora reševati.

Ce pogledamo skozi prizmo stroškov za prevoz na delo in z dela problematiko v naši tovarni, lahko ugotovimo, da ti stroški ne predstavljajo izjemne izdatke, da pa je po drugi strani pritisk na stanovanjski fond podjetja izredno hud, kar pomeni, da si vsak zaposleni želi najti bivališče čim bližje tovarni in, če se le da, tudi na stroške tovarne.

O tem so razpravljali organi samoupravljanja, ko jim je bil predložen predlog kadrovske službe za ponovno reguliranje omenjenih stroškov. Prvi načeln sklep teh organov je bil, da je gornja dva dejstva treba upoštevati in da najbrž ne bi bilo smotno povračila za vožnjo na delo ukinjati, nadalje pa so organa samoupravljanja ugotavljali, da način povračila teh stroškov ni bil objektivno, ker se je plačevalo oziroma vračalo stroške le tistim, ki so se vozili na delo z javnimi prevoznimi sredstvi, medtem ko drugi, ki teh možnosti niso imeli, pa so bili bolj oddaljeni, niso dobili nikakršnega povračila. Ugotovljeno je bilo tudi, da ni bila upoštevana dejanska oddaljenost od tovarne, pa tudi ne dejanski stroški za prihod na delo, ker se je to povračilo izplačevalo pavšalno ne glede na koliko prevozov v mesecu je kdo imel, tj. koliko je bilo delovnih dni in tudi ne, če je bil delavec na dopustu, bolan itd. in se ta čas sploh ni vozil.

Organi samoupravljanja so končno sklenili, da je prav, da povračila ostanejo, ker bi na ta način le dopuščali možnosti naseljevanja v širši okolici tovarne in s tem vsaj do neke mere razbremenili hud pritisk na stanovanjski fond. Povračila pa naj bi se delila po dejanskih stroških, ki jih ima delavec za prevoz na delo, pri čemer moramo obravnavati vsakega zaposlenega enako, pogoji pa je, da biva več kot 4 km oddaljen od tovarne.

Na podlagi take razprave je bil formuliran tale pravilnik o povračilih:

1. Določena je ožja okolica tovarne. Zaposlenim na tem področju tovarna ne bo vračala stroškov za prevoz. V to ožje območje sodijo kraji: Vevče, Polje, Zg. in Sp. Kašelj, Zg. in Sp. Zdobrova, Slape, Studenec, Zadvor, Sostro, Zavoglj, Dobrunje.

Za kraje: Fužine, Hrušica, Bizovik, Sadinja vas, Šentpavel,

Medvode. — Sredi tovarne je še zmeraj nekdanja stanovanjska in gostilniška zgradba »Možina«. Nekaj časa je bila v njej menza in samski dom za delavce »Gradisa«, sedaj pa služi kot del samskega doma PE Medvode

Podmolnik, Zalog, Hrastje, Snebrje, Brezje in Šentjakob se vrača stroške za prevoz samo v zimskem času od 1. novembra do 15. aprila in sicer 10 din za km stvarne razdalje (po najbližji poti) od bivališča do tovarne pod pogojem, da ta razdalja ni manjša od 4 km.

2. Povračilo stroškov za vožnjo iz celotnega ožjega področja mesta Ljubljane se določi na podlagi dejanske cene vozovnice za eno smer od bivališča do tovarne in sicer: dejanska cena prevoza za eno smer krat 23 delovnih dni krat 2 (stroški za večkratno potovanje v enem dnevu npr. nadurno delo in podobno se ne upoštevajo).

3. Povračilo za vožnjo iz oddaljenejših krajev se določi po dejanskih stroških najcenejšega prevoza z javnimi prometnimi sredstvi, če pa to ni mogoče, pa se obračuna 10 din za kilometer (10 × 25 × 2) od najbližjega več-

jega kraja na večji prometni cesti, kjer sicer taka prevozna sredstva vozijo ali pa bi se ustavljala, če bi vozila (npr. za Prežganje postaja Trebeljevo, za Vnanje, Javor in okolico postaja Besnica itd.).

4. Od vsakega tako izračunane zneska za posameznega upravičenca se mesečno odbija 600 din.

Organi samoupravljanja so torej reševali to vprašanje na podlagi sedanjega stanja, predvsem pa glede na reševanje stanovanjske problematike, z drugo besedo povedano: s stališča čuvanja skladov podjetja, katerih namen prav gotovo ni samo izključno gradnja stanovanjskih objektov. Razumljivo pa je, da se bodo pogoji gospodarjenja sčasoma spreminjali in lahko prav tako tudi v tem pogledu nastane bistveno nov položaj. Tedaj pa bo treba vprašanje teh stroškov ponovno postaviti na dnevni red.

Zakon o varstvu pri delu in praksa

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Z dneva v dan ugotavljamo, da se 70 do 80 % ponesrečenih poškoduje po svoji krivdi, vendar pa kljub temu prejemo 100 % nadomestilo osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela. Tak način izplačevanja osebnih dohodkov je pravzaprav nagrada za ponesrečence in prav gotovo ne vpliva na zmanjšanje števila nesreč, ampak celo na to, da delavci že za najmanjšo poškodbo zahtevajo, da se jih da v bolniški stalež. Istočasno pa večkrat ugotavljamo, da v nekaterih primerih resnejših bolezni nočejo v bolniški stalež, ker pač ne prejemo celotnega nadomestila osebnega dohodka.

Pri proučevanju nesreč zasledimo velik vpliv osebnega faktorja. Ta se najpogosteje kaže v tem, da delavci ravnaajo v nasprotju z varnostnimi predpisi, čeprav jih poznajo, da se ne ravnaajo po navodilih nadrejenih, da opravljajo delo na nevaren način, da precejšnje svoje sposobnosti itd. V večini primerov bi se torej z ustrezno pazljivostjo lahko nesreče preprečile, če bi delovna zakonodaja urejevala to vprašanje na nekoliko drugačen način. V tem smislu bi se morali spremeniti predpisi v socialnem in zdravstvenem zavarovanju. Kolikor bi se ugotovilo, da je nesreča nastala po krivdi delavca, bi to moralo imeti vpliv na nadomestilo osebnega dohodka. Po sedanjih predpisih ima samo namerna (naklepna) povzročitev poškodbe finančne posledice. Glede na povedano predlagamo, da bi se v bodoče vzroki nesreč ugotavljali komisijsko, ker bi s tem zagotovili precejšnjo objektivnost. V primeru, ko bi komisijska ugotovila, da je nesreča nastala brez krivde delavca, oz. po krivdi podjetja, bi ponesrečeni prejemal 100 % nadomestilo osebnega dohodka. Kolikor pa bi komisijska ugotovila, da je prišlo do

nesreče po krivdi ponesrečenca, naj bi dobil samo 90 % nadomestilo osebnega dohodka, oz. toliko kot pri navadni bolezni. Ker bi pri ugotavljanju krivde prišlo večkrat do nesoglasja, naj bi delavec imel možnost pritožiti se na delavski svet oz. ustrezen organ upravljanja.

Z opisanim načinom ureditve tega vprašanja bi nedvomno zmanjšali število nesreč in bi podjetju ter družbi prihranili občutna denarna sredstva. Disciplinski ukrepi proti ponesrečenim, ki so tako kaznovani z telesno okvaro in bolečinami, ne bi dosegli nikakega zboljšanja položaja, posebno pa ne po novih predpisih.

Ce bi prodrl z opisanimi predlogi, bi ne bilo več primerov, da bi delavec, ki se je poškodoval pri gradnji svoje hiše, hotel na vsak način dokazati, da je nastala nesreča v tovarni in temu primerno zahteval 100 % nadomestilo osebnega dohodka. Ko pa mu je bilo dokazano, da se je ponesrečil doma in ne v tovarni ter bi s tem v zvezi prejemal samo 80 % nadomestilo osebnega dohodka, je izjavil, da za ta denar ne bo ostal doma in je prišel na delo. HEK

VEVČE, SEPTEMBRA — DS PE Vevče in DS PE Medvode sta obravnavala način obračunavanja za znižanje stroškov na osnovi znižanja lastne cene. Ker pa so se z novimi gospodarskimi ukrepi cene številnih materialov in uslug zvišale, se do izdelave novih kalkulacij ujava nov način obračunavanja in sicer na podlagi doseženega števila točka/ur in konstantne vrednosti točke v višini 0,22 neto, 0,33 brutto za obe PE. To velja od 1. 8. 1965. Se nadalje pa ostane v veljavi predpis o formiranju rezervnega sklada.

Kongres papirničarjev v Baden-Badenu

VEVČE, SEPTEMBRA — V času od 29. junija do vključno 2. julija t. l. je bil v Baden-Badenu v Zahodni Nemčiji kongres nemških papirničarjev, ki se ga je udeležilo skupno 699 udeležencev, od tega 560 iz Zahodne Nemčije in 139 iz inozemstva in sicer Belgije, Anglije, Finske, Francije, Holandske, Italije, Jugoslavije, Norveške, Avstrije, Portugalske, Švice, Švedske in Združenih držav Amerike.

Bil je to jubilejni 60. kongres tega združenja. Posamezni referati, ki jih je bilo skupno 18, so obravnavali različne teme iz tehnologije papirja in celuloze, beljenja celuloze s klordioksidom in tehnologije viskoznih vlaken. Poleg tega je bilo dvoje tako imenovanih razprav za okroglo mizo, kjer sta bili obravnavani v ožjem krogu temi »dvostranost papirja« in »analitika celuloze«. V naslednjem bom navedel v izveščku vsebino nekaterih važnejših predavanj.

»Opaciteta in prosojnost srednjefinih papirjev«

R. Ginman in F. von Alftan

Predavatelj je navedel v začetku osnovne značilnosti vpliva lesovine na opaciteto srednjefinih papirjev. Od različnih vrst lesovine iglavcev kaže največjo opaciteto lesovine duglazija (Western Hemlock Tsuga heterophylla). Dodatek lesovine iz breze ali topole znatno poveča opaciteto papirja. Pri uporabi lesovine, ki je bila proizvedena z višje spec. porabo el. energije tj. lesovine, ki je do višje stopnje razvlaknjena, se opaciteta papirja izboljša. Pri uporabi Norton brusnih kamnov poraste opaciteta z rastočo finočo brusnega kamna. Kapaciteta lesovine je odvisna pretežno od vsebine ničelnih vlaken, pri čemer ista poraste z rastočo vsebino ničelnih vlaken.

Z mletjem celuloze se opaciteta poslabša, nasprotno pa poraste z mletjem opaciteta lesovine. Pri izdelavi časopisnega papirja poveča dodatek krede opaciteto, medtem ko ima kaolin le majhen vpliv na opaciteto, nasprotno pa talkum isto celo zniža. Zaradi stiskanja v mokrih stiskalnicah in glajenja papirja v gladilnih strojih se opaciteta papirja poslabša. Pri neki podani gladkosti učinkuje na povečanje opacitete v večji meri gladilni pritisk in v manjši meri število prehodov papirja med gladkimi valji.

»Poskusi o porabi sit papirnih strojev«

W. Brecht in H. Shöldel

Za sistematično preiskavo glavnih vplivov, katerim je podvrženo sito v papirnem stroju, je bila konstruirana posebna naprava, s katero je bilo mogoče poskuse obrabe sit približati praksi. Preiskave so bile izvršene na več kot 250 sitih, pri čemer je bila obraba sita določena s tehtanjem. Primerjave obrabe so bile izvršene z letvami na sesalnih omarah različne kakovosti in sicer: lesene obloge (javorjev les), Vulkollan, keramične obloge Feldmühle SPK, Carbonudum KT in Norton Rokide. Pri lesenih oblogah je bila preiskana obraba sit na lesenih letvah ter luknjičastih ploščah. Dalje je bila določena obraba odvisnosti od vrste sita, njegove hitrosti, podpritiska v sesalnih omarah, vrste in koncentracije polnil, temperature itd.

Na osnovi matematične obdelave dobljenih rezultatov je bila postavljena teorija obrabe sit, ki sloni na dolžini poti, ki jo opravi neko sito in dodatnih vplivih kot so npr. vrsta obloge na sesalnih omarah, podpritiska v njih, vrste uporabljenega polnila itd.

»Brušenje v povečanem atmosferskem tlaku«

F. Luhde

Poskusi na komercialnih brusilnikih so pokazali, da vodi povišanje temperature na brusni ploskvi do izboljšanja mehaničnih lastnosti dobljene lesovine. Pri normalnih brusilnikih poteka brušenje lesa pri normalnih atmosferskih pogojih, to se pravi pri normalnem tlaku in temperaturi okoli 100° C. Zaradi tega je bil za poskuse zgrajen poseben brusilnik, ki je dopuščal brušenje pri višjem atmosferskem pritisku in zaradi tega tudi pri višji temperaturi v koritu brusilnika. Na ta način je bilo mogoče dvigniti atmosferski tlak do 15 atü in temperaturo lesovine ter povratne vode na 190° C. Pri takšnih pogojih brušenja so bile nato izvedene preiskave kakovosti lesovine. Posebej je bil merjen pomik lesa, poraba električne energije, hitrost odvodnjavanja, utržna dolžina, belina in dolžina vlaken pri različnih pogojih brušenja. Dobljeni rezultati kažejo pozitiven vpliv višjega atmosferskega tlaka in s tem višje temperature in kakovost dobljene lesovine.

»Vpliv višjega pritiska glajenja na gladkost premazanega in nepremazanega papirja«

G. Hunger

Surov papir gramske teže 45 g/m² je bil na sitovi strani premazan v širini 25 cm s premazom iz kaolina in škroba v teži 10 g na m². Tako dobljeni trak enostransko na sitovi strani premazanega papirja je bil nato razrezan v liste, velikosti 215 x 270 milimetrov, listi so bili pri TAPPI pogojih kondicionirani 24 ur dolgo in nato v skupinah po 10 listov glajeni na laboratorijskem gladilniku. Linijski pritisk se je od poskusa stopnjeval in sicer od začetnih 18 kg/cm do končnih 320 kg/cm. Vsak list od skupine desetih listov je prešel štirikrat med valji gladilnika in sicer tako, da je prešlo 5 listov skozi gladilnik s sitovo stranjo proti jeklenemu valju in ostalih 5 listov z gornjo stranjo. Preiskave površine tako obravnavanih listov papirja so pokazale, da vpliva na izboljšanje površine tako premaz kot tudi glajenje, zlasti velja to za premaz z zračno krtačo ali roll coater napravo, kajti ti dve poslednji nanašata na različna mesta površine papirja več premaza kot npr. trailing blade napravo, kar ima za posledico neenakomerno površino. Debelina premaza se spreminja od nič in nekaj mikronov do 50 in več odstotkov končne debeline papirja. Ta odstopanja v debelini premaza imajo svoj vzrok v neenakomerni tvorbi papirnega lista (neenakomeren pregled, odtisi sita in klobučevine, oblika uporabljenih vlaken in njihova porazdelitev v papirju).

Vpliv rastočega gladilnega pritiska je avtor preiskoval tako na nepremazni kot premazni strani papirja. Na mestih, kjer je bil papir debelejši, je prišlo do največjega stisnjenja in zgostitve. Vlakna so dobila amorfen izgled, medtem ko so obdržala vlakna na tanjših mestih in tudi na mestih v neposredni bližini močno stisnjenih mest svojo mikrofibrilno strukturo. Kaolinski delci v premazu so se usmerili po osušitvi vzporedno z lego vlaken v papirju. Večji kaolinski skupki se pod vplivom strgala trailing blade naprave usmerijo tako, da ležijo s svojo večjo ploskvijo v površini papirja. Z rastočim gladilnim pritiskom raste glajena površina. Vezila pod visokim gladilnim pritiskom zapolnijo prostore med pigmentnimi delci in končno izgleda tudi pod elektronskim mikroskopom večji del površine papirja raven. Kljub temu pa je tudi pri zelo visokem gladilnem pritisku 50–40% celotne

površine nezadostno ali celo popolnoma neglajene. Na srečo so to področja, kjer je premaz najbebelejši. Predavanja so bila ilustrirana z zelo dobro uspešni fotografijami, posnetimi s pomočjo elektronskega mikroskopa.

Vprašanje čiščenja odpadnih vod sta obravnavala dva predavanja in sicer: »Uspeh biološkega čiščenja odpadnih vod v aero akceleratorju«, avtorji G. Windans, E. Petermann in E. Kleint ter »Možnosti za izboljšanje dela flotacijskih lovilcev vlaken«, prof. W. Brecht in W. Merlano. V prvem predavanju so avtorji podali pregled dela aero akceleratorja in doseženih BSB vrednot. Prof. Brecht je v svojem predavanju podal najprej različne načine vodenja odpadnih vod in pogoje, ki vodijo do zadovoljivega in stabilnega dela flotatorjev. Posebej je navedel rezultate preiskave o načinu gradnje flotatorjev kot so velikost flokulacijskega prostora ter opisal postopke dodajanja zraka, njegove količine, potreben pritisk in način sprostitve zraka. Pri dodajanju zraka k celji količini vode, ki teče skozi flotator, se je izkazalo posebno za potrebno, da ima flotator dovolj velik flokulacijski prostor, medtem ko ima glede na porabo energije prednost dodajanje zraka samo manjšemu delu odpadne vode, ki teče skozi flotator. Napake, ki se pojavljajo pri delu flotatorjev najpogosteje, ni iskati v njihovi gradnji, pač pa v načinu dovoda odpadne vode in sploh nastavitvi.

»Smole, voski in masti v lesu in celulozi«

I. Croon

Kar teče proizvodnja sulfatne celuloze, je živ problem smol tako za proizvajalca kot tudi potrošnika. Ekstraktivne snovi v svežem lesu sestoje v glavnem iz mastnih kislin vezanih na glicerin, sterine in terpen-alkohole z manjšimi količinami prostih mastnih kislin, sterinov, terpen-alkoholov in ogljikovodikov. Glavni del ekstraktivnih substanc v lesu listavcev je koncentriran v strženastih stanicah. Nasprotno pa pri lesu iglavcev nastopajo te substance v strženastih stanicah kot tudi v posebnih smolnih kanalih. Zaradi relativno lahkega dostopa je te smole lahko odstraniti. Med skladiščenjem lesa pride do sprememb v sestavi ekstraktivnih substanc in zaradi tega preide njihov večji del pri sulfatnem razklopu v raztopino, ostanek pa izgubi znatni del nagnjenja h koagulaciji in s tem tvori oblog in ostalih težkoč. Kemijske reakcije, ki potečejo v času skladiščenja lesa, lahko razdelimo v dve skupini in sicer:

- a) v encimatsko hidrolizo estrov mastnih kislin in
- b) v oksidacijo nenasičenih spojin.

Če je les uskladiščen v obliki lesnega sekanca, potekajo vse te reakcije mnogo hitreje, poleg tega pa pride tudi do razgradnje smol po glivicah in bakterijah, kar ima za posledico, da pri tako skladiščenem lesu mnogo hitreje pade vsebina smol. Reakcije, ki potečejo med skladiščenjem lesa, imajo znaten vpliv na porazdelitev smol v času sulfatnega razklopa. Znaten del tako razgrajenih in oksidiranih smol se nato odstrani v času kuhanja in s tem pade tudi količina klora, ki se adira na smole. Tako se veže npr. tudi do 20% celotne količine klora na smole, če je bila celuloza proizvedena iz svežega lesa, medtem ko smole v celulozi, ki smo jo proizvedli iz dobro preležanega lesa, vežejo le še 10–15% klora. Zamenjava stopnje kloriranja s klordioksidno stopnjo olajša odstranitev smol in celuloze, pri čemer pade količina klora, vezana na smole na ca. 5%.

Pri skladiščenju in zlasti pri segretju celuloze pride do odcepljenja klorovodika oziroma solne

kislina ter organskih kislin iz smol, zaradi česar se poveča kislota celuloze, kar ima za posledico znižanje trdnosti celuloze ter njene beline.

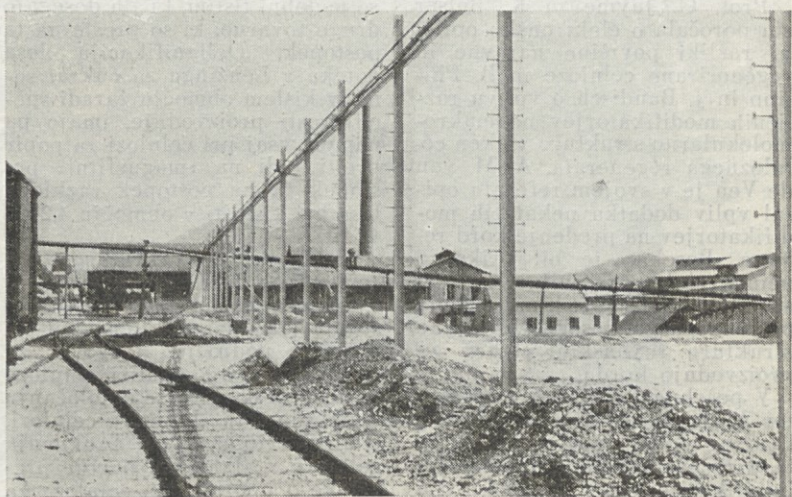
Polarni deli smol npr. mastne kisline in oksidirane substance učinkujejo kot omakala med ksantogeniranjem celuloze pri procesu proizvodnje viskoze, zaradi česar pride do enakomernejše tvorbe celuloznega ksantogenata.

Tako proizvedena viskoza se mnogo bolj homogeno topi in zmanjšajo se težkoče pri filtriranju. Prisotnost določene količine smol v višini 0,25–0,35% se lahko smatra kot prednost v prej povedanem smislu. Previsoka vsebina smol pa vodi na drugi strani do močnega penjenja viskoze, kajti ca. 80% prvotno v celulozi prisotnih smol ostane tudi po mererizaciji v celulozi. Bolj hidrofolni deli kot so terpeni, sterini, ogljikovodiki, maščobni alkoholi itd. pa tvornijo obloge v cevovodih in ostalih posodah, kar povzroča često zamašitve šob. Del smol, zlasti Ca-mila, se pusti le zelo težko dispergirati, zaradi česar ostanejo v viskozi v obliki neraztopljenih delcev, kar zmanjša trdnost viskoznih vlaken. Smole topijo del ogljikovega žveplenca, ki se pri predenju sprošča in povzroča mehurčke v vlaknih. Dalje je bilo ugotovljeno, da smole znižujejo belino viskoznih vlaken. Pokazalo se je, da smole v viskozi močno znižajo tudi OD-trdnost gotovih viskoznih niti in sicer zaradi odcepitev klorovodika in kislo reagirajočih plinov in to predvsem pri segrevanju. Glavni vzrok, da dobimo močnejše in tudi toplotno obstojnejše niti iz predhidrolizirane sulfatne celuloze, v primerjavi s sulfatno celulozo, izgleda da leži prav v nizki vsebini smol v predhidrolizirani sulfatni celulozi. Vendar pa je danes mogoče z zamenjavo klorirane stopnje s klordioksidno proizvesti tudi sulfatno celulozo z zelo nizko vsebino smol, ki se giblje okoli 0,05%.

»Uporaba infrardeče spektroskopije pri preiskavi celuloze in papirja«

G. Jayme in E. M. Rohmann

Predavatelj je podal sprva kratak pregled različnih možnosti uporabe infrardeče spektroskopije pri kvalitativni in kvantitativni analizi celuloze in papirja. S pomočjo IR-spektrogramov čistega bombaža so bile prikazane za celulozo značilne črte, dalje različne spektrov beljene celuloze napram čisti celulozi in možnosti identificiranje celuloze listavcev in iglavcev. Tudi lignin v nebeljeni celulozi povzroča značilne spremembe spektrov. Pri tem ostaja celo možnost kvantitativnega določanja vsebine lignina z dovolj veliko natančnostjo. Pri celulozah, ki so bogate na hemicelulozah, pride do absorpcije po CO-skupinah, s čimer je podana celo možnost ločenja karbonskih in karboksilnih CO-skupin.

Takole poteka v Medvodah klorni vod od klornega skladišča do belilnice

Za kvalitativno in kvantitativno ločenje pomožnih sredstev, ki jih vsebuje papir, obstaja vrsta možnosti. V večini primerov je potrebno najprej določeno substanco ekstrahirati s selektivnim topolom in nato preiskati z IR spektroskopom. Če to ni mogoče ali pa mogoče zelo nepopolno, lahko preiskujemo trdno probo direktno ali pa kar je enostavnejše v obliki tablet v zmesi s kalijevim bromidom.

Predavatelj je podal kritični pregled te zadnje tako imenovane KB-metode ter matematično obdelavo dobljenih spektrov pri kvantitativnem določanju vsebine melaminskih in formaldehidnih smol v papirju. Prednost te metode je v tem, da je direktna in hitro izvedljiva ter omogoča tudi če imamo na razpolago le nekaj miligramov snovi. Končno so bili podani rezultati meritev z uporabe nove tako imenovane metode oslabiljene popolne refleksije (ATR metode).

»Pomen klordioksida za kakovost celuloze za papir in reyon — E. Ringström«

Klordioksid je specifično belilno sredstvo, katerega učinkovanje je omejeno izključno na lignin, ki preostane po razklopu lesa pri celuloznih vlaknih, ne da bi pri tem na kakršenkoli način prišlo do razgradnje polisaharidov. Pred odkritjem teh lastnosti klordioksida je bilo mogoče beliti do visoke beline sulfatno celulozo samo s klorom in hipokloritom v razmeroma mehkem stanju, medtem ko je sulfatna beljena celuloza imela tudi po večstopnem kloriranju in alkaliziranju ter hipokloritnem beljenju še vedno rumenkast ton in nagnjenja k še večji porumenitvi. Z uporabo klordioksida je danes mogoče proizvesti zelo belo sulfatno celulozo, katere mehanske lastnosti so skoro tako dobre kot pri nebeljeni celulozi. V tem dejstvu leži osnova za ogromen porast proizvodnje sulfatne celuloze v obdobju po drugi svetovni vojni.

Kar zadeva reyon celulozno prednost uporabe klordioksida zaradi visoke beline ni tako očitna. Sulfatna beljena celuloza je izrazito lahka beljiva celuloza, vendar ima tudi tu poboljšanja beline celuloze svoj vpliv na poboljšanje beline surovih reyon niti in s tem blaga proizvedenega iz teh niti.

V zadnjem času uporabljamo za proizvodnjo reyo korda skoro izključno predhidrolizirano sulfatno reyon celulozo, kjer je belina skoro brez pomena. Tu torej ne stremimo po visoki belini, pač pa po tem, da vsebuje celuloza minimalne količine lignina, kar je potrebno za to, da ima celuloza kar najvišjo reakcijsko sposobnost in s tem povezano boljše sposobnost filtriranja viskoze. Uporaba klordioksida pri beljenju tovrstne celuloze je brez dvoma doprinesla največji delež k možnosti uporabe predhidrolizirane sulfatne celuloze za proizvodnjo korda. Še več z uporabo (Nadaljevanje na 8. str.)

Kaj in kako je bilo v Novem gradu

Od 1. do 11. VIII. 1965

VEVČE, SEPTEMBRA — Tisti, ki so v prejšnjih letih preživeli svoj dopust v našem počitniškem domu v Novem gradu, so bili več ali manj zadovoljni. Ze lansko leto pa je bilo opaziti poslabšanje, zlasti kar zadeva red in snago. O tem je bila že lani opozorjena za to odgovorna strokovna služba. Letos ali točneje od 1. do 11. avgusta pa je bilo bivanje v našem domu vse prej kot prijetno. Razen v vremenom, morjem in prenočiščem se ne bi mogli z ničemer pohvaliti. Poleg nereda in poslabšanja snage se je poslabšala tudi hrana. Tu ne mislimo na zajtrke, kajti ti so bili zelo dobri. Navedli bomo na kratko nekaj pomanjkljivosti, na katere smo sami naleteli v tem času:

Televizijski aparat je bil večkrat preko moči odprt. To je važno povedati zato, ker so nam zvočnik že ukradli.

Pomanjkanje jedilnega pribora, zlasti nožev, je ustvarjalo kaj čudno sliko. Ko so pričeli deliti kosilo ali večerjo, se je okrog pribora ustvarjala gneča. Kdor ni bil med prvimi, je ostal brez noža. Kosilo in večerja večkrat nista bila ob tistem času kot je bilo napisano na razporedju. Toda kuhinjsko osebje tega ne sporoča ljudem takrat, ko pridejo v vrsto, ampak jih pusti čakati tudi več kot pol ure. Ko pa potem prične deliti hrano, so kaj hitro našle izgovor, da ni bilo vode, da je bil slab tok in podobno. Na hrani smo imeli preveč ljudi. Zato so morali nekateri naši čakati tudi več kot eno uro. Ob prihodu dne 1. VIII. upravnik ni dobil iz Vevč seznama, kdo pride in katera hišica mu je dodeljena. Zato je celotno vpisovanje in ugibanje trajalo precej časa, pri čemer ni manjkalo prerivanja, prerekanja in slabe volje.

Hrana je bila daleč od kvalitete prejšnjih let. Enkrat je bila za kosilo neslana polnjena paprika in napol kuhan krompir. Nek drugi dan je bil za večerjo paprikaš, v katerem je meso močno zaudarjalo. Kurji vratovi, ki so bili v paprikašu, so smrdeli tako močno, da je kuharico na to opozorilo že kuhinjsko osebje, toda zaman. Nekateri piščanci so smrdeli že ta

krat, ko so jih čistili. Zadnji večer našega bivanja pa smo dobili dejansko smrdljivo večerjo. (Polpete ter grenke kisle kumare s kislim krompirjem.) Ze ko smo stali v vrsti za hrano, je iz kuhinje močno smrdelo. Ugibali smo, kaj bi to moglo biti. Nekateri so mislili, da je sir, drugi da je meso. Vevčani pa so hitro uganili, da je to duh po kafilem. Ko pa so okno odprli, smo ugotovili, da tako smrdijo polpete. Veliko gostov je večerjo v celoti vrnilo, nekateri so pojedli samo solato, le malo je bilo tako korajžnih, da so pojedli tudi polpete. Poznam dva člana, ki sta polpete pojedla, kasneje pa tarnala zaradi težav v želodcu. Nekaj ljudi je odšlo na večerjo v druge domove, nekaj se jih je odpeljalo v mesto ali pa so ostali le ob čaju in kruhu. Pri nas smo imeli na hrani tudi Čeh. Ko so tisti večer videli, kaj je za večerjo, so zahtevali surovo maslo, kruh ter čaj. Vse to so odnesli s seboj v šotore, kajti pri nas jim je preveč smrdelo. Ko se je tisti večer vrnil upravnik, mu je kuharica ponudila ocvrta jajčka, češ da je večerje že zmanjkalo. V resnici pa je bila v pomijah. Ko je eden

od naših gostov vrnil celotno večerjo in javno zahteval, naj pride upravnik, mu je pomočnica kuharice skozi okno odgovorila, da za tako večerjo ni kriv upravnik, ampak kuharica, ki jo je skuhala.

Najboljše kosilo je bilo takrat, ko je prišla »komisija«, da bi ugotovila nepravilnosti. Ljudje so že dva dni prej govorili, da bo prišla. In ko je res prišla, se je upravnik odpeljal v Umag. Obisk komisije ni dosti zalegel, kajti po njenem odhodu je šlo po starem. Zvišala se je tudi cena Cocke od 70 na 80 din.

Na mizah ni bilo nobenih pepelnikov. Mize smo po obrokih čistili sami z moko cunjjo, ki je bila na razpolago, kar pa ni posebnost, vsi tuji gosti pa so tudi to pustili v nemar, češ saj bodo domačini to storili.

Močno začinjena hrana ni vedno primerna za otroke, toda kaj drugega ni bilo, zato so imeli tudi starši z otroki težave.

Poslovanje bifeja je posebno poglavje. Steklenina ostane preko noči zunaj na mizah. Koliko je izgine, še ni znano. Cene pijače so zelo »gibljive«. Kozarci so bili čisti ali pa tudi ne. Poslovni čas bifeja ni bil reden.

Z izleta na morje

KONGRES PAPIRNIČARJEV V BADEN-BADENU

(Nadaljevanje s 7. str.)

kloridoksida v proizvodnji celuloze za viskozna vlakna so se odprle možnosti proizvodnje novih tip tekstilnih vlaken, kjer sta belina in visoka stopnja polimerizacije celuloze pogoj.

Pri proizvodnji sulfite celuloze za viskozna vlakna povzročajo smole velike težkoče, kajti reakcijske produkte med elementarnim klorom in smolnimi komponentami oziroma masčobnimi komponentami v nebeljeni celulozi je zelo težko odstraniti iz celuloze. Z uporabo posameznih klordioksidnih stopenj v določenem zaporedju pri beljenju celuloze se je izkazalo za možno v veliki meri zmanjšati prav prej navedene težkoče s smolami.

Prof. G. Jayne in K. Balser sta poročala o elektronsko optični razliki površine naravne in regenerirane celuloze in B. Philipp in J. Baudisch o vplivu različnih modifikatorjev na makromolekularno strukturo vlaken celulozne regenerata. A. M. van de Ven je v svojem referatu opisal vpliv dodatka nekaterih modifikatorjev na predenje kord reyon. Posebno je bil prikazan učinek cinkovega sulfata kot sestavnega dela predilne kopeli, potrebne za doseganje zahtevane strukture reyonskih vlaken za proizvodnjo korda.

V posebnem referatu je direktor A. Hornke iz tovarne celuloze Lenzing podal uspehe, ki jih je ta tovarna dosegla z uvedbo delignifikacije lesa z magnezijevim bisulfatom in je opisal postopek, ki se ga poslužujejo Lenzing pri regeneraciji magnezijevega oksida in žveplovega dioksida. Ta postopek je v principu enak Bobcock-postopku, vendar poteka izločanje magnezijevega oksida iz dimnih plinov po mokri poti v posebnem skruberju nasproti Babcock postopku, kjer se magnezijev oksid izloča iz dimnih plinov v multiciklonu ali Varkaus postopku, kjer ga odločajo z elektrofiltri. Absorpcija SO₂ poteka na podoben način kot pri Babcocku. Tovarna je s prihodom na magnezijev bisulfat dosegla znatne tehnološke in ekonomske prednosti, saj znaša stopnja regeneracije magnezijevega oksida in žveplovega dioksida med 85 in 90%. Dobljeni rezultati v pogledu kakovosti celuloze v Lenzingu so zelo zadovoljivi in so podobni tistim, ki jih dosegajo druge tovarne, ki so prešle na ta postopek. Delignifikacija lesa poteka v Lenzingu za enkrat samo v kislem območju zaradi specifičnosti proizvodnje, zaradi pa namen, vsaj pri celulozi za papir preiti tudi na »magnefinitni« postopek tj. na postopek razklopa lesa pri kislosti v območju 4,2 do 4,5 pH.

Kot je iz tega kratkega poročila razvidno, so bila predavanja vseskozi zanimiva ter so posegala tako na praktično kot teoretično področje. Razgovor za okroglo mizo o analizi celuloze je obsegal obravnavo o določanju tujih snovi in skupin v celulozi, analitiko topnosti in breknenja celuloze v alkalijah, pogoje preiskave o uporabnosti celuloze za proizvodnjo viskoze ter za acetiliranje celuloze.

ing. B. I.

Ribiči imajo vedno dosti občudovalcev — Foto: A. Vavpetič

V hladilniku v kuhinji je bila večja količina žarkega surovega masla. Iz hladilnika tudi močno zaudarja.

Pravijo tudi, da nam nekdo vodo pripira zato, da ima drugi kamp boljši pritisk. Ker baje upravnik ne ve, kje je ventil, si včasih ne moremo pomagati, ko pri nas vode zmanjkuje, pri sosedi pa baje dobro teče. Pravijo tudi, da je od junija letos pa do avgusta izginilo 35 kompletnih jedilnih priborov.

Kaj pa smo videli v drugih kampih v Pineti? Pri vsakem je opaziti kakšno izboljšanje. Pri kranjskem in litijemskem pometajo plažo vsak dan. Plažo so opremili z lesenimi ležalniki tako, da ljudje ne leže na tleh. Pri Jugotextilu je prha redno delovala razen takrat, kadar v vsej Pineti ni bilo vode. V »Litiji« so razširili teraso tako, da je sedaj postrežba hitrejša. V »Kranju« ima jo na mizah pepelnike, v »Soči« postrežbo. Bifeji so odprti do polnoči, pri nas pa do 22. ure.

razen takrat, kadar je pri gostih tudi upravnik. V preteklih letih je inkaso bifeja deloma pokrival večje izdatke za hrano, sedaj pa naši ljudje hodijo zvečer raje k sosedom, ker v našem bifeju ni reda in prijaznosti.

Ta članek je prečitalo, se z njim v celoti strinjalo in podpisalo 14 oseb, ki so bili v omenjenem času s svojimi družinami v našem počitniškem domu na dopustu. Treba je povedati, da za presojo poslovanja počitniškega doma ni zadosti pregledati le poslovne knjige. Kvaliteta uslug v počitniškem domu je odvisna predvsem od ljudi, ki vodijo ta dom. Upajmo, da bo drugo leto boljše?

Milan Glešič, Silvo Cerne, Marija Jozelj, Domnik Tomažin, Franc Černivec, Marjan Kocjančič, Ada Babnik, Jakob Ferjan, Drago Marolt, Janez Cerne, ing. Peter Jeriha, Franc Rajar, Stane Robida in Rudi Trtnik.

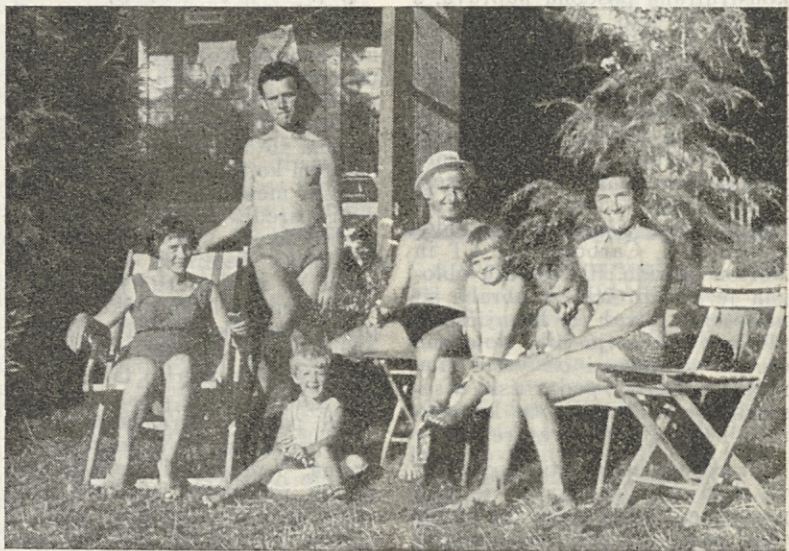
Dopusti so za nami

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Glavna sezona dopustov je za nami. Delavci so preživeli svoj dopust na različne načine. Bili so na morju, v planinah ali na potovanjih. Za preživitev dopusta na morju ali v planinah je bilo med delavci veliko zanimanje kljub povišanim cenam v primerjavi z lanskim letom. Zaradi prevelikega števila prijavitelcev je bila komisija za odločitev primorana, da je omejila čas bivanja v počitniškem domu Fiesa, Izola in v koči na Veliki planini, ki je znašal 7 dni, kar pa ni veljalo za tiste, ki so letovali tudi v pred in posezoni. Kljub nižjim cenam pa za ta čas ni bilo prijavitelcev. V počitniškem domu v Fiesi je v juliju in avgustu letos letovalo skupno 115 oseb, oz. preživelo tu 805 dopustniških dni. Dnevni penzion za člana kolektiva je znašal 800 din, otroci do 10. leta starosti pa so plačevali polovično ceno oskrbnega dne. Z bivanjem v domu so dopustniki zelo zadovoljni, o količini in kvaliteti hrane pa polni pohvale, vse priznanje so dali tudi stremnemu osebju. Kljub temu, da so se cene dnevnih uslug v Izoli konec julija zvišale za 350 din je preživelo svoj dopust v Počitniškem naselju Izola 66 oseb, kar pred-

stavlja 482 dopustnih dni. S prehrano so bili dopustniki zadovoljni. Pripombe so imeli edino le na oddaljenost restavracije in izrazili željo, naj skuša Počitniška skupnost najti možnost prehrane poleg naselja.

V času bivanja na morju so dopustniki pogrešali zračne blazine in ležalnike. Koristniki uslug v domu predlagajo, naj se za prihodnjo sezono nabavijo ti rekviziti in se posojajo posameznikom proti odškodnini.

Zelo razveseljuje je dejstvo, da je preživelo svoj dopust v koči na Veliki planini precej več delavcev kot v lanskem letu. Samo v juliju in avgustu je preživelo svoj dopust v koči 132 oseb, kar predstavlja 524 nočnin, v celem lanskem letu pa smo imeli v koči skupno 344 nočnin. V preteklih letih so preživeli v precejšnji meri svoj dopust v koči le mlajši delavci, za starejše pa je bila pot iz Stahovice oz. Orne prenaporna. Svoj delež k povečanju obiska v koči v letošnjem letu je prispevala žičnica, ki prevaža dopustnike iz Kopišč do Zelenega roba. Od tu do koč je samo 5 minut hoje. Zadovoljni in ogoreli so se delavci po končanem dopustu veselo vrnili na delo.

Količevci v Izoli, Čeprav nekoliko družinski posnetek, vendar le kaže dobro razpoloženje. Res, v domžalskem počitniškem naselju pri izolskem svetilniku je res prijetno letovati

V plavalnem bazenu — skozi vse leto živahno

PLAVALCI SLAVIJE SO DALI NA LETNI KONFERENCI OBRAČUN DELA O LETOŠNJI PLAVALNI SEZONI

VEVČE, SEPTEMBRA — Ko ob koncu plavalne sezone presoja mo delo plavalnega kluba in ocenjujemo uspehe plavalcev, se mi zdi, da bomo vse to lažje ocenjevali, če posežemo nekoliko nazaj v preteklo leto, v rojstno leto plavalnega kluba Slavija.

Nekaj let je vevški bazen samoval. Res je, kopalcev je bilo dovolj. Vendar pa kljub plavalnim šolam o kakšni načrtni dejavnosti na kopališču ne moremo govoriti. Pobudo, da bi ustvarili na Vevčah plavalni klub, je v zimi 1963/64 realiziral ob pomoči prof. Krevha tovarniš Tone Novak, ki je zbral v zimskem kopališču Ilirije skupino mladih plavalcev in plavalcev in preskrbel tudi nekaj bolj ali manj sposobnega kadra. Vendar je bila ta začetna aktivnost bolj podobna plavalni šoli kot načrtnemu treniranju.

Ekipa se je izoblikovala šele v lanskem poletju, ko smo se odločili, da bomo sodelovali v II. slovenski plavalni ligi. Tedaj smo moštvo v grobem sestavili in pričeli z načrtnim delom pri vadbi. Uspehi niso izostali. Vevški plavalci so zastopali ljubljansko skupino s Celulozarjem II iz Krškega, Ilirijo II in Ljubljano III. Prva poraza s Celulozarjem II v Krškem in z Ilirijo v Ljubljani plavalcem nista vzela volje,

14-letni pionir Marjan Robida je na republiškem prvenstvu osvojil kar šest kolajn

pač pa so pokazali pri treningu še večjo pripravljenost. V nadaljnjem tekmovanju so premagali vse nasprotnike v svoji skupini in v končni razvrstitvi zasedli prvo mesto pred Ilirijo II, Celulozarjem III in Ljubljano III.

V finalu niso mogli doseči kaj več kot tretje mesto ob ekipah Triglava II in Celulozarja II, čeprav so se z njima popolnoma enakovredno borili za naslov najboljšega.

Poleg tega so plavalci PK Slavije v preteklem letu sodelovali tudi na mladinskem republiškem prvenstvu, kjer so zbrali 5758 točk in se uvrstili na zadnje, to je deveto mesto, vendar so zaostali za predzadnjim — Neptunom iz Celja le za 7 točk. Na pionirskem prvenstvu Slovenije so zbrali 2989 točk in se uvrstili na osmo mesto pred Radovljico in Rečanom. Čeprav v lanskem letu nismo dosegli vidnejših uspehov, smo letošnjo sezono vendarle pričakovali z optimizmom. In to upravičeno. Že na mitingu mladih 11. aprila v zimskem bazenu v Kranju so plavalci PK Slavije mešali račune najboljšim slovenskim plavalcem. Andrič in Cerarjeva sta v svoji kategoriji osvojila naslov republiškega prvaka, Jurman drugo mesto, Marjan Robida, Zdenka Lorbek in Niko Potočnik pa so osvojili priznanje za tretje mesto.

Po krajši prekinitvi smo pričeli z vadbo v letnem bazenu. Spet so sledili nastopi v drugi slovenski ligi, vendar letos v mnogo težji skupini s celjskim Neptu-

nom in Rudarjem II iz Trbovelj. Kot preteklo leto, smo bili v prvih srečanjih premagani, kar pa smo v povratnih srečanjih nasprotnikom s krepko mero vrnili in v končnem razporedu osvojili prvo mesto.

Po srečanjih v ligi so plavalci nastopili na mladinskem republiškem prvenstvu. Pripravili so res veliko presenečenje, saj so v končni razvrstitvi dosegli tretje mesto, takoj za Ljubljano in Triglavom iz Kranja. Zbrali so 12.630 točk — enkrat več kot lani in še nekaj povrh. Res lep, povsem zaslužen uspeh.

Takoj za tem so 19. in 20. avgusta startali naši najmlajši na pionirskem prvenstvu SRS. Letos so pionirji tekmovali prvič razdeljeni v dva starostna razreda: starejši od 12 do 14 let in mlajši do 12 let.

Pri starejših nismo imeli posebnih izgledov. Vidnejše rezultate so dosegli na 100 m crawl in 100 m metuljček, ter pri moški štafeti 4 × 100 m mešano in 4 × 200 m crawl — obe sta bili tretji. Sicer pa smo s sedmim mestom in 3361 zbranimi točkami pred Neptunom, Radovljico in Fužinarjem lahko povsem zadovoljni.

Drugačna pa je bila situacija pri mlajših pionirjih. Računica je kazala, da so izgledi tudi za prvo mesto. In res, prizadevnost in hrabrost najmlajših je bila bogato poplačana. Bili so prepričljivo najboljši in so se povsem upravičeno priborili naslov ekipnega republiškega prvaka v konkurenci desetih najboljših slovenskih klubov. Končni vrstni red je bil naslednji: Slavija 779, Ljubljana 704, Ilirija 694, Triglav 474, Rudar 463, Neptun 340, Radovljica 236, Celulozar 224 in Fužinar 98 točk. Največ so k uspehu prispevali Srečko Andrič, Tomaž Jurman (republiškega prvaka na 50 m metuljček in 50 m hrbtno), Valerija Bau in Mojca Libešar. Zelo dobre rezultate sta dosegli tudi Trtnikova in Valentinčičeva ter Gorše, Potočnik in Novak. Od vseh lahko še veliko pričakujemo, seveda le, če bodo z vadbo marljivo nadaljevali in če bodo še bolj prizadevni kot doslej.

Vsi ti doseženi uspehi pa so vsem, tako tekmovalcem kot vodstvu kluba dali več samozvesti in optimizma. Zato smo sklenili, da se bomo udeležili finala II. slovenske lige v Krškem, ko je bilo obenem tudi kvalifikacijsko tekmovanje za vstop v prvi republiški razred, kajti klub, ki bi uspel zbrati na tem tekmovanju, na katerem se plava celoten olimpijski program, več kot 12 tisoč točk, pridobi v naslednjem letu pravico nastopanja v I. republiški ligi. Ocenili smo svoje moči in spoznali, da bomo uspeli, če bo šlo vse po sreči. Po dveh tednih nadaljnjih intenzivnih priprav smo dobro pripravljeni nastopili 30. in 31. avgusta v Krškem.

V finalu smo se srečali spet z Neptunom iz Celja, ki je veljal za favorita, saj so vsi poznavalci plavanja pripisovali celjski ekipi večje možnosti. Vendar so tudi tokrat plavalci PK Slavije presenetili ne le poznavalce in ljubitelje plavanja, ampak celo sami sebe, saj so plavalci mnogo bolje, kot so pričakovali. Nasprotnike iz Celja so gladko odpravili z veliko razliko v točkah in s tem osvojili naslov prvaka II. slovenske lige. V skupnem so zbrali 14.752 točk (Neptun 13.274). Toliko so letos dosegli le najboljši klubi v prvi slovenski ligi.

Če vrednotimo uspehe posameznikov, rues ne moremo z gotovostjo trditi, kdo je bil najboljši. Vendar pa zaenkrat Potočnik in Švarc in Klešnik predstavljajo razred zase, čeprav ob tem ne smemo prezreti Dimica, Prevodnika, Cvetkoviča in bratov Robida, ki so mnogo prispevali k skupnemu uspehu.

Med dekletki gre največ priznanja Zivki Meljo, tako za njen

trud, kot tudi za dosežene uspehe. Posebej bi lahko omenili še Zdenko Lorbek, kot izredno borbena plavalko, škoda je le, da kaže včasih premalo volje za trening, čeprav se je proti koncu tudi tu trudila. Ti dve in Černetova, Cerarjeva, Kržičeva ter Libešarjeva so h kolektivnemu uspehu prispevale več, kot smo upali pomisliti.

Ko še govorimo o uspehih plavalcev, pa ne smemo prezreti dela mladih trenerskih pomočnikov Andreja Robide ter Nejca Prevodnika in Zivke Meljo, ki so krepko pomagali, zlasti pri treningih naših najmlajših.

Vendar nas letošnji dosežki ne smejo zavesti. Ne pomenijo le lovorike, ampak predvsem precejšnjo mero odgovornosti in obveznosti. Silijo nas k smotrnejšemu, resnejšemu treningu, ker je to edina pot k uspehom v plavalnih arenah. Napor pri vadbi ne bodo majhni, včasih bo potrebno mnogo volje do dela in če bodo plavalci uspeli tu, tudi uspehi ne bodo izostali.

Najpomembnejša vloga našega kluba v družbenem smislu pa ni

Štirje najhitrejši pionirji, od katerih se mnogo pričakuje. V sredini njihov trener Janče Gašperin

le doseganje čim boljših športnih rezultatov. Gre predvsem za to, da vključimo v svoje vrste kar največ mladine, predvsem najmlajših, da jim nudimo in omogočimo sistematično in strokovno izpopolnjevanje v eni izmed najlepših in najprimernejših oblik telesne vzgoje in s tem krepimo

in bogatimo telesni in psihični razvoj naše mladine. Tudi na tem področju smo dosegli ogromen uspeh, saj so naše vrste vedno številnejše in priliv mladih plavalcev vedno večji. To pa je obenem tudi najlepše poročilo za nadaljnje uspehe.

J. G.

DROBNE IZ VEVČ

VEVČE, SEPTEMBRA — Komisija za ugotavljanje disciplinskih prekrškov je v zadnjem času obravnavala precejšnje število prijav o prekrških. Posamezni člani kolektiva se ne zavedajo svojih dolžnosti na delovnih mestih, čeprav so seznanjeni tako z redom kakor tudi z materialno odgovornostjo. Karakteristični primeri razpravljanja so bili prihajanje na delo v vinjenem stanju, nepravilni odnosi, premajhna pozornost in odnos do dela in neopravičeno izostajanje od dela.

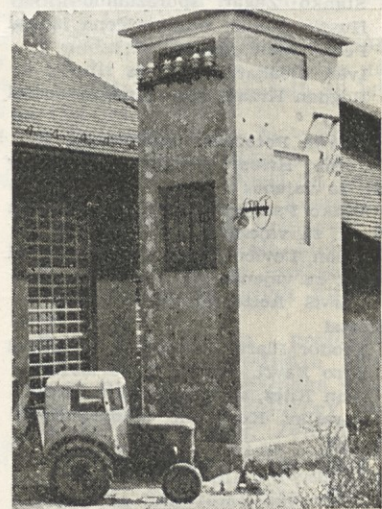
Zato je komisija izrekla nekaj milejših kazni, kot so opomin in javni opomin. Za nekatere člane pa je predlagala izključitev iz delovne organizacije. Te predloge je DS podjetja potrdil. Tako so bili izključeni: Miroslav Kocjančič, kurjač, Teodor Plazar, ključavničar, Ivan Knez, pomočnik kurjača, Miroslav Zavrli, snažilec, Husein Kapič, brusilec lesa in Šabat Nesimović, nanosilec. Vsi omenjeni so izostali od dela več kot sedem dni, zato je DS menil, da je tak odnos do dela nepravilen, da negativno vpliva tako na organizacijo kakor tudi na sodelavce.

VEVČE, SEPTEMBRA — UO PE Vevče je obravnaval gospodarjenje v proizvodnih enotah. Na podlagi analiz in ugotovitev bi bilo prav, da ekonomske enote še bolj pazijo in si prizadevajo

za dosego večjih uspehov. Prav bi bilo, da se zbori ekonomskih enot večkrat sestanejo in obravnavajo pregled dela in organizacijo v ekonomskih enotah. Pogovorijo naj se o številu in strukturi zaposlenih glede na obseg in zahtevnost dela ter o racionalni uporabi delovnega časa. Sem spadajo dopusti, redni in izredni, kakor tudi bolniški, potem prihajanje na delo, disciplina na delovnem mestu in podobno. K dobremu gospodarjenju spada tudi racionalna poraba materiala za enoto proizvodnje, uporaba strojev in prostorov, predlogi za izboljšanje dela, pravočasnost in kontrola dela. S tem bi ekonomske enote odkrile še marsikatero notranjo rezervno, ki bi ob novi gospodarski reformi prinesla večji uspeh ekonomski enoti sami kakor tudi celotnemu kolektivu oziroma skupnosti.

VEVČE, SEPTEMBRA — UO podjetja je pregledal stanje praktikantov, študentov in vajencev. V šolskem letu 1965/66 jih je kar 53. Večina se jih šola na Tehniški šoli za papirno stroko in v poklicni šoli Šolskega centra tiska in papirja v Ljubljani. Manj pa je dijakov iz drugih strok, kar je glede na potrebe razumljivo. Vsem študentom bo v nekaj letih treba zagotoviti ustrezno zaposlitev, kar pa je posebno pereče za delovna mesta,

ki jih lahko zasedajo ženske. Struktura podjetja je namreč taka, da ženske delovne sile ne moremo zaposliti na večini delovnih mest bodisi zaradi teže dela oziroma zaradi izmenskega dela. Zato je UO upravičeno odklonil vse prošnje za dodelitev štipendije. Tudi na druga delovna mesta trenutno ni potreb. Te se bodo pokazale šele, če bodo stekle nove investicije, za kar pa so sedaj minimalne možnosti.

Stara transformatorska hišica pri pripravi lesa v Medvodah ne služi več svojemu namenu

Ekipa mlajših pionirjev PK Slavije republiški moštveni prvak za leto 1965

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

IZ OBRATA VEVČE

Prišli v mesecu juliju 1965:

Stanislav Brozovič, K-papirničar
Andrej Zapišek, K-papirničar
Bogdan Kržan, K-papirničar
Silva Stefanič, PK-prodajalka
Mijo Cofek, K-papirničar
Peter Stamcar, K-papirničar
Alojz Pezarnovski, K-papirničar
Anton Habič, K-električar
Magda Sešek, kadrovske evidencičar

Odšli v juliju:

Marija Šinkovec, sporazumno
Ibrahim Mešič, neopravičeno izostal
Marija Drozg, neopravičeno izostala
Amalija Zertek, sporazumno
Anton Mulh, sporazumno
Anton Krese, sporazumno
Marija Krese, sporazumno
Stefan Vegli, sporazumno

Poročili so se:

Janez Presl z Marijo Kvartuh
Slavica Kvartuh z Alfonzom Lazarjem
Himzo Ibrahimović z Melečo Okanović
Čestitamo!

Rodili so se:

Alojziju Ostrežu, hči Antonija
Alojzu Malovrhu, hči Nada
Jožetu Urigelju, hči Bojana
Stjepanu in Adeli Baksa, sin Dušan
Matiji Lampelju, sin Matjaž
Mariji Oberč, hči Mirjana.
Čestitamo!

Prišli v mesecu avgustu 1965:

Peter Anzelc, SS-papirniški tehnik
Peter Hribar, SS-papirniški tehnik
Ivan Habič, VK-mizar
Ivan Bider, K-papirničar
Ivan Podgorelec, PK-razkladalec
Franc Golobič, PK-razkladalec
Svetislav Vučenović, K-strugar
Majda Brus, dipl. ing. kem. tehnologije — dokumentarni knjižničar

Odšli v avgustu:

Franciška Blatnik, sporazumno
Stanko Zagar, sporazumno
Husein Kapič, neopravičeno izostal
Peter Babič, umrl
Ivan Ulčakar, upokojen
Bogdan Kržan, sporazumno — odšel v šolo
Slavka Potočnik, upokojena
Jernej Hribar, sporazumno — šel v uk za vajenca
Vinko Pangeršič, sporazumno — šel v uk za vajenca
Milan Levičnik, sporazumno — šel v uk za vajenca
Derviš Reizevič, neopravičeno izostal
Teodor Plazer, neopravičeno izostal
Miro Zavrl, neopravičeno izostal
Ivan Knez, neopravičeno izostal
Miroslav Kocjančič, neopravičeno izostal
Saban Nesimović, neopravičeno izostal

Poročili so se:

Stanko Rangus s Tatjano Klemenčič
Čestitamo!

Rodili so se:

Stanetu Dajčmanu, sin Igor
Jožetu in Anici Jager, sin
Čestitamo!

IZ OBRATA MEDVODE

V mesecu avgustu se je zaposlil:
Ibrahim Pajzetović, pripravljalec kemikalij

IZ PAPIRNICE KOLIČEVO

V mesecu juliju so se zaposlili:
Dušan Kosmatin, pazilec sita
Konrad Volmajer, pazilec sita

V mesecu juliju so odšli iz podjetja:
Srečko Tič, sporazumno
Sonja Anžič, izključena iz delovne organizacije
Jože Oražem, samovoljno
Marija Salamon, izključena iz delovne organizacije

Rojstva:

Janezu Peru sta se rodila dvojčka, Ciril in Metod
Jožetu in Rozki Osolin se je rodil sin Robert

Anton in Ladislav Grilj se je rodil sin Ladislav
Čestitamo!

Poročil se je:

Milorad Besarič z Rusko Stanojevič
Čestitamo!
V mesecu avgustu so se zaposlili:
Jožica Rode, ekspeditor
Magda Ferjančič, likvidator računov
Valentin Zabnikar, ključavničarski vajenec

Stefan Hribar, ključavničarski vajenec
Alojz Osolnik, kovinostrugarski vajenec

Franc Vodlan, elektrovaženec
Zdravko Kremžer, vodovodni instalaterski vajenec

Peter Potočnik, pazilec sita
Janez Savnik, ključavničarski vajenec
Roman Kosmatin, železostrugarski vajenec

V mesecu avgustu so odšli

iz podjetja:
Marjan Cerar, samovoljna zapustitev dela

Dušan Simić, odpuščen iz delovne organizacije

Janez Majhenič, odšel v JLA
Jakob Zanoškar ml., odšel v JLA

Rojstva:

Jožetu Topolovcu se je rodil sin Jože
Ani Vesel se je rodil sin Franci
Anton Cerarju se je rodil sin Janez
Čestitamo!

REZERVIRANO ZA ODGOVORE NA PRAVNA VPRAŠANJA

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Uredniški odbor »Našega dela« je določil del prostora v listu tu di za razjasnjevanje posameznih vprašanj iz delovnih razmerij. Ker je novi zakon o delovnih razmerjih prinesel vrsto novih določil, naprošamo člane kolektiva, da za vse nejasnosti iz posameznih področij delovnega razmerja zastavljajo uredništvu vprašanja, na katera bomo odgovarjali.

Tov. M. sprašuje, kakšne so spremembe po novem zakonu v zvezi s skrajšanim delovnim časom za zaposlene matere. Odgovor na to vprašanje je dobila pri naši pravni službi, ker pa je v podjetju zaposlenih precej žensk, objavljamo odgovor na zastavljeno vprašanje.

Po novem zakonu o delovnih razmerjih ima mati delavka pravico delati skrajšani delovni čas po 4 ure dnevno, dokler ne dopolni otrok 8 mesecev starosti in ima pravico prejemati za ostale 4 ure nadomestilo osebne dohodka.

V primeru, da je otrok slabega zdravja, otrok brez varuha in če ima mati delavka doma neugodne družinske razmere in bi morala nujno delati v skrajšanem delovnem času tudi po preteku 8. meseca otrokove starosti, naj se v takem primeru prijavi pri zdravnici tovarniške ambulante. Zdravnica bo napravila predlog Komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje Domžale ter

MEDVODE, AVGUSTA — V juliju letos je bil upokojen naš delavec tovariš Ferdinand Kovačič. Zaposlen je bil na delovnem mestu tesar — VK. Kot sezonski delavec se je pred vojno težko prebijal skozi življenje ter je že

v zgodnji mladosti spoznal borbo za kruh, ki so ga kapitalisti tako skopo rezali delavcem. Med okupacijo je že v letu 1941 začel sodelovati z NOB ter je kasneje tudi stopil v NOV. — Tovarišu Feriju želimo, da bi še dolgo zdrav in zadovoljen užival za služenje počitek. (Milka Trček)

njeno prošnjo za skrajšani delovni čas utemeljila s potrebnimi razlogi.

Ves čas varstva otroka do 8 mesecev oz. do 3 let starosti se šteje materi delavki v polni delovni čas. Razlika je le v tem, da prejema do 8. meseca otrokove starosti osebni dohodek za 4 ure dela od podjetja, ostale 4 ure pa krije Zavod za socialno zavarovanje. Po preteku 8 mesecev, kolikor dela mati delavka v skrajšanem času, pa prejema osebni dohodek le za dejansko opravljeno delo. Če mati delavka dela torej 5 ali 7 ur, bo plačana od podjetja 5 oziroma 7 ur, v delovno dobo pa se ji bo štel, kot da dela po 8 ur dnevno. To velja le, če je skrajšani čas odobrila zdravniška komisija.

V prihodnji številki »Našega dela« bomo tov. N. S. odgovorili na vprašanje: »Kakšni bodo dopusti v prihodnjem letu in po katerih merilih in osnovah, ki so sedaj v izdelavi, se bodo ti odmerjali v našem podjetju?«

DOPISUJTE V NAŠE DELO

Gasilska enota vasi Sora pri Medvodah je praznovala svojo 60-letnico. Ob tej priložnosti je priredila večje praktične vaje, pri katerih je sodelovalo poleg domače še več terenskih in industrijskih enot s področja Medvod

PEŠCI!

Da bi bili pešci na cesti bolj varni, določa zvezni temeljni zakon o varnosti prometa na javnih cestah, ki je stopil v veljavo 4. aprila 1965, da morajo hoditi pešci po skrajni levi strani ceste in ne več po skrajni desni strani ceste, kot so hodili doslej.

HOJA PO SKRAJNI LEVI STRANI CESTE JE VARNA,

— ker prej opazite nasproti vozeče vozilo,
— ker se lažje umikate nasproti vozečim vozilom,
— ker vas tudi vozniki, ki vam vozijo nasproti, prej opazijo.

NE POZABITE, DA NI DOVOLJENO:

— postajati na vozišču,
— prečkati cesto izven prehoda za pešce,
— ovirati vozila, ko prečkate cesto.

PRI HOJI IN PREČKANJU CESTE BODITE VSELEJ PREVIDNI!

VOZNIKI!

Ko se približujete prehodu za pešce, prilagodite hitrost vožnje tako, da boste vozilo lahko tudi ustavili. Upoštevajte pravice pešca!

VOZNIKI IN PEŠCI!

Upoštevajte pravice drug drugega in bodite obzirni!

VSEM UDELEŽENCEM V PROMETU!

Bodite zlasti pazljivi na otroke, invalide ter stare in slabotne ljudi!

KOMISIJA ZA VZGOJO IN VARNOST V CESTNEM PROMETU SR SLOVENIJE

OPEKE

Tokrat objavljamo novo zvrst ugank: pravokotnik, ki je sestavljen iz sedmih opek. Reševalci morajo spodaj opisane besede vpisovati v posamezne opeke tako, da prvo črko napišejo v polje v številko, nato pa nadaljujejo v smeri urnega kazalca.

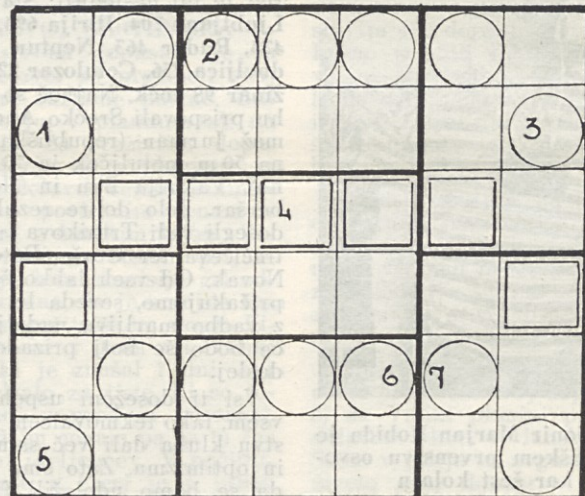
1. lasničar, brivec, 2. poljsko mestec (zahodno od Lublina), 3. obmejni kraj na severu Črne gore, 4. otok v tihomorskem otoč-

naslov Uredništvo »Našega dela«, Papirnica Količevo, p. Domžale.

Prva nagrada 3000 din,
druga nagrada 2000 din,
tri nagrade po 1000 din.

Imena petih nagrajencev bomo hkrati z rešitvijo objavili v prihodnji številki »Našega dela«.

Pravilna rešitev magičnih kvadratov z izpolnjevanjem iz 6. št. »Našega dela«.

ju Mariani, 5. mesto na skrajnem jugu Portugalske, 6. romunsko mestec (zahodno od Arada), 7. sodelavec okupatorja v Jugoslaviji (NDH).

Ob pravilni rešitvi dobite na označenih poljih imena direktorjev treh vidnejših tovarn slovenske papirne industrije.

Rešitve pošljite najkasneje v sedmih dneh po izidu lista na

Levi kvadrat: 1. oprema, 2. Prilep, 3. Rijeka, 4. Elemir, 5. mekina, 6. aparat;

Desni kvadrat: 1. razdor, 2. Ataur, 3. Zagreb, 4. Durban, 5. oreadi, 6. robnik;

Črtani del: 1. amper, 2. Parma, 3. Alojz, 4. Rapid, 5. Alamo, 6. tenor.

Polja s kvadrati: propan.

I. S.

POSETNIKA

ANTON O. ALJAZ
VRTNAR
BANJALUKA

Nekoč Anton je v Bosni rožice sadil, vendar z vrtnarstvom zdaj se ne ukvarja. Nekje v Sloveniji si delo je dobil, ki mu prinaša nekaj več denarja...

Sedaj izdelke naše industrije predeluje, povej, kako njegovo se podjetje imenuje!

Rešitev pošljite najkasneje osmi dan po izidu lista »NAŠE DELO« na naslov Papirnica Količevo, pošta Domžale.

Izmed pravilnih rešitev bomo izžrebali dva nagrajenca:

prva nagrada 1000 din
druga nagrada 500 din.

ZAHVALA

Ob prezgodnji izgubi mojega moža se zahvaljujem članom kolektiva in sindikalni podružnici, ki so mi stali ob strani v težkih dneh. Zahvaljujem se za njihovo nesebično materialno in moralno pomoč!

Marija Trdanova z otrokoma

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo. — Izdajata delavska sveta omenjenih tovarn. — Izhaja vsak mesec. — Odgovorni urednik Stane Robida. — Uredniški odbor: Ivan Bogovič, Janez Gašperin, Milan Korošec, Jože Lejko, Ljubo Milič, Tone Novak in Stane Skok. — Uredil Danilo Domanjko (Delavska enotnost). — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani